

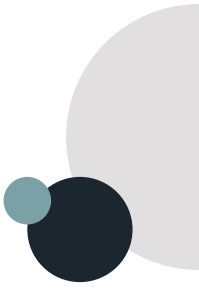
FREMTIDEN FOR VIDENSKABELIG RÅDGIVNING I DANMARK

ET INSPIRATIONSKATALOG MED FEM INTERNATIONALE CASES

Udarbejdet af Maja Ejrnæs & David Budtz Pedersen

INDHOLD

INDLEDNING	4
Forskningsinformeret politikudvikling i Danmark	6
Metode	8
Hvad kan vi lære af internationale cases?	9
Dilemmaer og åbne spørgsmål	10
 INTERNATIONALE CASES	 12
Case 1: Scientific Advice Mechanism (SAM), EU-Kommissionen	12
Kort fortalt	12
Baggrund	13
Udvalgte strategier	13
 Case 2: The Netherlands Scientific Council for Government Policy (WRR), Holland	 15
Kort fortalt	15
Baggrund	15
Udvalgte strategier	16
 Case 3: The Finnish Academy of Science and Letters – Science and Policy Team (SPT), Finland	 18
Kort fortalt	18
Baggrund	18
Udvalgte strategier	18
 Case 4: The Wales Centre for Public Policy (WCPP), Wales	 21
Kort fortalt	21
Baggrund	21
Udvalgte strategier	22
 Case 5: The Centre for Science and Policy (CSaP), England	 24
Kort fortalt	24
Baggrund	24
Udvalgte strategier	24

DISKUSSION	27
Åbenhed om processer	27
Nærhed til politikudvikling	29
Uopfordret rådgivning	31
Agilitet og hastighed	32
Grundighed og kvalitetssikring	34
Afsluttende diskussionspunkter	35
Brugen af grænseobjekter	36
Rådgivningens institutionalisering og integration	36
 SLUTNOTER	 38
 REFERENCER	 41
 OM FORFATTERNE	 43

INDLEDNING

Denne rapport fremlægger resultaterne af en **international kortlægning af erfaringer med forskningsbaseret rådgivning i politiske beslutningsprocesser**. Anvendelse af forskningsbaseret viden i politik er i stigende grad kommet på dagsordenen blandt fonde, universiteter og myndigheder. Mange af de lande, Danmark normalt sammenligner sig med, har aktive mekanismer til formidling og mobilisering af forskningsviden i politiske processer. Forskningsbaseret viden og evidens kan kvalificere dialogen om politiske prioriteringer, sikre en bred faglig belysning af problemer og øge kvaliteten af den offentlige administration. Det gavner både lovgivningen og legitimiteten i den demokratiske beslutningsproces.

Også i Danmark har der været stigende interesse for videnskabsrådgivning. Blandt andet i forlængelse af covid-19-pandemien og klimakrisen, men også på områder som sikkerhed, beredskab, mental trivsel og kunstig intelligens er der **løbende efterspørgsel efter mekanismer til at inddrage forskningsbaseret viden og rådgivning i politiske beslutninger**. Alligevel findes der i Danmark ikke et centralt organiseret rådgivende forum eller en national mekanisme, der har ansvar for forskningsrådgivning.¹ Rådgivningen er spredt og ofte fragmenteret. Men med den stigende interesse har der fulgt en opmærksomhed på, hvorvidt det danske system kan forbedres i fremtiden og gøres i stand til at håndtere kompleksiteten af politiske problemer.

Dronning Marys Center ved Københavns Universitet har undersøgt praksis for at anvende forskningsbaseret viden i politikudvikling i England, Wales, Holland, Finland og i EU-Kommissionen. Denne rapport fremlægger fem casestudier baseret på internationale instrumenter og mekanismer. Det er vores håb, at rapporten kan inspirere danske beslutningstagere til at overveje alternative mekanismer i økosystemet for videnskabelig rådgivning.

De fem cases, der præsenteres i denne rapport, er udvalgt ud fra deres sammenlignelighed med og relevans for Danmark. Der er tale om eksempler, der stammer fra mindre, åbne økonomier med relativt høj sammenhængskraft, og en skala, der har ligheder med den danske centraladministration og politiske virkelighed samt et eksempel fra EU Kommissionen. Rapportens cases er udvalgt ud fra en identifikation af, hvilke lande der har faste strukturer og systemer til at understøtte anvendelsen af forskningsbaseret viden i politik.

Der findes forskellige modeller for videnskabelig rådgivning internationalt. Fra stærkt formaliserede mekanismer til mere uformelle og netværksbaserede metoder.

Chief Science Advisor, er kendt fra især de angelsaksiske lande, hvor en videnskabelig chefrådgiver typisk placeres i statsministeriet, i mange tilfælde med rådgivere under sig i hvert fagministerium.

Nationale akademier, stiller ved hjælp af medlemmer og komitéer viden og evidens til rådighed for beslutningstagere, typisk ved brug af kommissorier og særlige bevillingsformer.

Sektorforskningsinstitutioner, har i tilknytning til fagministerier eller den centrale regering til opgave at udføre myndighedsbetjening og stille viden, ekspertise og rådgivning til rådighed.

Parlamentariske enheder, stiller viden og beregninger til rådighed for parlamentarikere og understøtter såvel udvalg som enkeltmedlemmer og partier med evidens og fagligt indhold.

What Works Centre, er kendt fra Storbritannien, og som afprøver og syntetiserer viden, evidens og metoder inden for særlige faglige områder, som skole-, social- og sundhedsområdet.

Kortlægningen er en del af et flerårigt forsknings- og udviklingsprojekt med fokus på forskningsinformeret politikudvikling ved Dronning Marys Center på Københavns Universitet (2024-26). Projektet udføres i samarbejde med professor David Budtz Pedersen (Aalborg Universitet) og har til hensigt at skabe fornyet debat og indsigt i mekanismer til at understøtte anvendelsen af forskningsbaseret viden og rådgivning i danske ministerier og styrelser og i Folketinget ved at kaste lys på rammebetingelser, vidensbehov og eksisterende praksisser. Den næste rapport i serien præsenterer resultaterne af en interviewundersøgelse blandt danske embedspersoner med fokus på centraladministrationens syn på forskning, videnskabelig rådgivning og vidensbehov. Det er projektets ambition at bibringe et nyt vidensgrundlag, som kan bruges til at vurdere og forme fremtidens videnskabelige rådgivning i Danmark.

Nøglebegreber

Der findes forskellige begrebsdannelser i den internationale litteratur og debat, der bruges til at beskrive videnskabsrådgivning.

Videnskabelig rådgivning (science advice) er den brede kategori og omfatter enhver form for rådgivning fra forskere og eksperter til regering, myndigheder og parlament, hvad enten det er i individuel egenskab eller som repræsentant for en mekanisme eller organisation.

Evidens- eller forskningsbaseret politikudvikling (evidence-based policymaking) er en betegnelse der bruges om politiske beslutninger, der har et direkte observerbart grundlag i data, evidens og forskning (er 'baseret på').

Forskningsinformeret politikudvikling (evidence-informed policymaking) er en nyere og mere hyppigt brugt betegnelse, der beskriver, hvordan politiske beslutninger kan have gavn af at blive 'informeret af' forskere, rådgivere eller andre leverandører af evidens. Informeret af forskning vil sige, at man lytter til videnskilder og andre kilder. Betegnelsen signalerer derfor en ydmyghed overfor andre hensyn end hensynet til forskningsbaseret viden uden på forhånd at antage, hvordan de balanceres.

Generelt taler man i litteraturen og blandt internationale institutioner om evidensbaseret (eller -informeret) politikudvikling. Med evidens menes typisk et bredt spektrum af videnskilder: fra enkeltstudier til litteraturstudier, metareviews og evidenssynteser. Evidens ser forskellig ud, afhængigt af hvilket videnskabsområde der er tale om. Økonomisk evidens kan være udtrykt i økonomiske modeller og effektstudier. Biologisk evidens kan være udtrykt i indikatorer, miljøvurderinger, datasæt, tidsserier, enkeltstudier med mere. Evidens på det sociale, psykiatriske og didaktiske område vil typisk indebære former for systematisk indsamlet og afprøvet viden, hvor der kan inddrages et bredt spektrum af metoder og forskningstilgange. Endvidere involverer evidens og andre ekspertkilder i princippet altid et element af fagfællebedømmelse (peer review), hvor den indsamlede og anvendte viden vurderes ud fra kriterier, der er sammenlignelige med forskning af international kvalitet.

Den forståelse af evidens, forskningsbrug og ekspertise, som vi har anvendt i denne kortlægning af internationale mekanismer, dækker i princippet hele det spektrum af metoder, der er nævnt i det foregående. Det er typisk for de kortlagte mekanismer, at de opererer med en **bred og inkluderende forståelse af evidens**, herunder evidens fra forskellige kilder, metoder og discipliner.

Med hensyn til politikudvikling opererer nærværende kortlægning ligeledes med en bred forståelse af politiske beslutningsprocesser, der involverer sagsgange og beslutninger i ministerier, styrelser, offentlig administration og parlamentariske institutioner. Politikudvikling henviser til hele kæden af beslutninger fra startprocessen, hvor et policy-problem identificeres og formuleres, til udredning og kortlægning af effekter og faktorer, til vurdering af udfaldsrum, scenarier og beslutningsresultater og frem til policy-evaluering og vurdering af effektivitet og gennemførelse af lovgivning. **Policy-processen er ofte non-lineær, og evidens og forskning kan bruges enten isoleret i de enkelte faser eller mere generisk i beslutningsforløbet.**

FORSKNINGSINFORMERET POLITIKUDVIKLING I DANMARK

I Danmark findes på tværs af ministerier og myndigheder en række forskellige organisationer og systemer, der understøtter forskningsinformeret politik. Danmarks Forsknings- og Innovationspolitiske Råd (DFIR) har i en række undersøgelser beskrevet de forskellige danske systemer og metoder, der understøtter, at videnskabelige resultater omsættes til og anvendes af beslutningstagere. En undersøgelse fra 2021 påviste, at der **i Danmark findes en høj grad af diversitet blandt organisationer, der arbejder med videnskabelig rådgivning**, herunder specialiserede forskningsenheder, ministerielle videnscentre, analyseafdelinger, aftaler mellem ministerier og universiteter om rådgivning, ekspertgrupper, råd, udvalg og kommissioner. Tilsammen kan man tale om, at de mange formelle og uformelle mekanismer udgør **et økosystem af rådgivere – uden centrum eller et centralt organiseret styringsorgan.**²

Type af videnskabeligt rådgivningssystem

Betegnelse og karakteristika

GTS-institutter

Teknologiske organisationer, der kan yde rådgivning til myndigheder om fx klimatilpasning og andre typer spørgsmål, der forudsætter indsigt i og erfaring med teknologianvendelse og -udvikling.

Tidsbegrænsede paneler, arbejdsgrupper og taskforces

Kan give hurtig og mere uformel rådgivning. Kan give rådgivning om specifikke emner, afprøve nye idéer, give teknisk støtte m.v. Deres opdrag kan ofte være givet i et kommissorium.

Individuelle rådgivere

Individuelle forskere inviteres af beslutningstagere til at give deres vurdering og bidrage til et givet politikområde.

Øvrige aktører, der bidrager med viden/indsigt

Hovedsageligt institutioner med stor faglighed, men ikke nødvendigvis videnskabeligt forankrede. De kan have egne interesser, som de fremmer.

Selvstændige forskningsinstitutioner

Forskningsinstitutioner forankret i et ministerium, men med ansvar for rådgivning og forskning, som er bredere end i det pågældende ministerium.

Sektorforskningsinstitutioner

Forankret i et ministerium, reguleret i lov om sektorforskningsinstitutioner og med et særligt ansvar for at give videnskabelig rådgivning inden for et specifikt område.

Ministerieaftaler med universiteter om forskningsbaseret rådgivning

Fireårige aftaler mellem et ministerium (på fødevare- og miljøområdet er det nu tre ministerier) og et universitet om at forske og yde forskningsbaseret myndighedsbetjening på veldefinerede områder.

Råd og kommissioner

Permanente råd, komitéer og kommissioner etableret med henblik på at yde rådgivning til ét eller flere politikområder/ministerier. Ofte vil de have et bundet mandat givet i et kommissorium.

Videnskabelige råd

Videnskabelige råd, der kan give faglig rådgivning inden for eget fagfelt.

Permanente ekspertpaneler

Ekspertpaneler, der ofte har til opgave at følge implementering, drift og opfølgning på specifikke områder/i forbindelse med specifikke beslutninger.

Kilde: Sammenfattet fra "The Danish Eco-System of Science for Policy", David Budtz Pedersen & Rolf Hvidtfeldt, 2021. Genbeskrevet på dansk af DFIR.

Analysen fra DFIR viste, at et velfungerende økosystem for forskningsrådgivning i Danmark har flere forudsætninger:

1. **Velfungerende samarbejde** mellem de forskellige aktører.
2. **Diversitet** af instrumenter og mekanismer.
3. **Vedholdende fokus** på at udvikle brobyggermekanismer, roller og kompetencer på både afsender- og modtagersiden.

Samtidig viste analysen, at der er **risiko for fragmentering og et siloopdelt rådgivningssystem, der gør det vanskeligt at koordinere på tværs af ressortområder**. Dette er navnlig et problem ved akutte kriser i det politiske system, som ikke er omfattet af eksisterende rådgivningsmekanismer og ved politiske udfordringer, som i særlig grad kalder på tværgående samarbejde og koordination.

Udover den formelle rådgivning viser DFIR's kortlægning, at der eksisterer en række uformelle former for videnskabsrådgivning, hvor strukturer, karriereveje, træning og finansiering er løsere organiseret og ofte foregår ad hoc. Disse former for rådgivning er vanskelige at danne sig et overblik over. Det er dog bredt kendt på tværs af ministerier og styrelser, at forskere indgår i rådgivende udvalg, og at individuelle forskere bidrager med rådgivning til ministerier. Et pejlemærke for den fremadrettede udvikling af en 'dansk model' for forskningsinformeret politikudvikling er ifølge DFIR at understøtte mekanismer og incitamenter for samarbejde på tværs af institutioner og faggrænser. På baggrund af tidligere undersøgelser og interessentworkshops ser vi **særligt potentiale for kapacitetsofbygning i Danmark, hvad angår håndtering af tværsektorielle problemfelter (strategisk fremsyn og kriseberedskab), faciliterede mødesteder mellem forskere og politiske beslutningstagere samt almen kompetenceudvikling**.

Denne rapport supplerer det tidligere billede med en kortlægning af fem internationale mekanismer for videnskabelig rådgivning og evidensinformeret politik, som kan være med til at danne inspiration for debatten om fremtidens videnskabelige rådgivning i Danmark. De fem cases repræsenterer bud på mekanismer og instrumenter, som kan være med til at samle og supplere det nuværende danske økosystem for rådgivning.

METODE

Kortlægningen er baseret på desk research samt semistrukturerede interviews samt semistrukturerede interviews. Desk research-studiet har haft til formål at afdække tilgængelig information, fx via rapporter, evalueringer og hjemmesider. Yderligere er der for hver af de præsenterede cases blevet udført interviews med ledende medarbejdere. Udvalget af cases er sket ud fra en identifikation af, hvilke lande og mekanismer der har størst mulig sammenlignelighed med Danmark. Af samme grund er en række mekanismer blevet fravalgt. For eksempel rummer rapporten ikke en undersøgelse af rollen som Chief Science Adviser, som kendes fra de angelsaksiske lande (Storbritannien, Australien, New Zealand, Canada mfl.), netop fordi denne rolle kendetegner en politisk-administrativ kultur, der er væsensforskellig fra den danske. Rapporten rummer andre eksempler fra Wales og England, hvor der findes forskellige typer af netværksbaserede rådgivningsmekanismer.

Forud for interviewene er der udviklet en spørgeguide med overordnede spørgsmål til dimensioner og metoder anvendt i den pågældende mekanisme. Alle interviewpersoner var i stand til at svare på de udvalgte spørgsmål og leverede indsigt i de anvendte mekanismer og metoder. Interviewpersonerne udviste en stor grad af åbenhed og var generelt interesserede i at forklare både fordele og ulemper ved de anvendte mekanismer. Metodens begrænsningerne består blandt andet i, at udvalget af cases er selektiv og omfatter et lille udsnit af internationale mekanismer. Rapporten har ingen ambition om at præsentere det fulde spektrum af internationale mekanismer, men alene mekanismer, der kan danne inspiration for Danmark.

HVAD KAN VI LÆRE AF INTERNATIONALE CASES?

Inden for de fleste områder kræver politiske debatter og beslutninger løbende adgang til faglig ekspertise og viden. Ofte er kompleksiteten i politiske spørgsmål så omfattende, at der er behov for at indsamle systematisk viden og evidens om årsager, konsekvenser, udfaldsrum, usikkerheder, scenarier m.m. Nærliggende eksempler er evnen til at designe sundhedssystemet, så det kan håndtere fremtidige pandemier, eller evnen til at indrette energisystemet, så det kan facilitere den grønne omstilling. I disse og mange andre spørgsmål er det nødvendigt for beslutningstagere at have adgang til et økosystem af viden, eksperter og faglige kilder. Tilsammen har rådgivende eksperter og institutioner til opgave at tilvejebringe et vidensgrundlag, som gør det muligt for politikere og embedsapparat at træffe informerede beslutninger.³

En vigtig del af det faglige grundlag for politiske beslutninger kommer fra centraladministrationen og embedsværket selv. Embedsapparatet har, jævnfør Kodex VII, til opgave at forme beslutninger og indhente viden og analyser, som gør det muligt for politikere at træffe oplyste beslutninger og løbende foretage justeringer i politiske målsætninger, internationale aftaler og økonomiske prioriteringer.

I visse situationer kalder de politiske udfordringer på større og mere grundig indsigt. Det gælder fx spørgsmål, hvor der er høj kompleksitet, store risici og/eller usikkerheder. Og hvor et bestemt politisk problem ikke kan løses ved henvisning til eksisterende praksis eller almindelig faglig konsensus. Udfordringer som kunstig intelligens, cirkulær økonomi, social indsats, psykiatri, integration og radikaliseringsproblemer kan ikke blot håndteres ved henvisning til velkendte modeller. **Skal man adressere disse og mange andre tværsektorielle spørgsmål, er det nødvendigt at inddrage bredspektret faglig viden.** Her skal embedsapparatets interne faglighed suppleres af eksterne undersøgelser, rapporter, konsekvensvurderinger og videnskabelig rådgivning.⁴

De mekanismer og instrumenter, der er kortlagt i denne rapport, peger på, at der er et stort potentiale ved at bruge forskningsbaseret evidens i politiske beslutninger.

På tværs af de internationale instrumenter finder vi, at der generelt er opmærksomhed på følgende dimensioner i den videnskabelige rådgivning og brug af evidens:

- Forskningsviden og evidens gør en væsentlig forskel i politiske beslutningsprocesser og bidrager til højere kvalitet samt skaber et mere robust fagligt udgangspunkt for politiske drøftelser og beslutninger.
- Et velfungerende rådgivningssystem skal kunne levere viden både på kort sigt, i hverdagens politikudvikling, og når kriser opstår, samt i langsigtede strategiske spørgsmål, hvor udviklingslinjer og fremtidig planlægning står i centrum.
- Effektiv overførsel og udveksling af viden mellem forskere og politiske beslutningstagere kræver kompetencer på begge sider: dels brobygnings- og formidlingskompetencer for forskere, dels kompetencer og praksisser blandt brugerne af viden, som skal bidrage til at rammesætte rådgivningsprocessen.
- Særlige enheder med tydelige opgaver inden for videnskabelig rådgivning og evidensbrug og med ansvar for vidensbrobygning fremmer brugen af forskning i politik. Det gælder, uanset om det er stærkt eller mindre formaliserede enheder og metoder, der anvendes.
- Der er en tendens blandt de internationale eksempler til at placere rådgivende enheder i nærheden af stats- og premierministerens ansvarsområde. Det er typisk statsministeriet, der har ansvaret for at organisere større politiske tiltag, herunder at igangsætte processer, der involverer tidlig og løbende videnskabelig rådgivning, som sætter en standard for inddragelse af forskning i ressortministerierne.
- Der er i de undersøgte eksempler generelt høj bevidsthed om, at mekanismer for rådgivning skal være tilpasset den nationale politiske og administrative kultur, og at mekanismer og metoder skal være drevet af solide samarbejdsrelationer, netværk og tillid for at være effektive.

- Vellykket forskningsinformeret politikudvikling fremmes af brobygnings- og sekretariatsenheder med ressourcer og medarbejderkompetencer til at facilitere vidensdeling samt mediere mellem politiske beslutningstagere og videnskabelige miljøer.

De internationale cases giver indblik i forskellige strategier til at designe rådgivningsmekanismer, der kan stille viden til rådighed for beslutningstagere, og rejser centrale dilemmaer om nærhed versus uafhængighed og om relevans versus kvalitet.

UDVALGTE CASES I INSPIRATIONSKATALOGET

- Scientific Advice Mechanism (SAM), EU-Kommissionen
- The Netherlands Scientific Council for Government Policy (WRR), Holland
- The Finnish Academy of Science and Letters – Science and Policy Team (SPT), Finland
- The Wales Centre for Public Policy (WCPP), Wales
- The Centre for Science and Policy (CSaP), England

DILEMMAER OG ÅBNE SPØRGSMÅL

Når forskningsbaseret viden målrettes mod den politiske virkelighed, fx gennem tæt kontakt og dialog med beslutningstagere, øger det forskningens relevans. Samtidig kan der opstå en risiko for, at den bliver opfattet som mindre uvildig og uafhængig. Derfor er et centralt anliggende i de fleste kortlagte mekanismer, **hvordan uafhængigheden bevares, samtidig med at der leveres faglige indspil, rapporter og rådgivning, der kan anvendes i politikudvikling.**

En vigtig del af et velfungerende økosystem for videnskabsrådgivning er integritet. Når forskere inddrages i politiske processer, skal det ske på måder, hvor forskerne kan opponere og påpege usikkerheder, og hvor forskerne har ret til forbehold og refleksion. Samtidig er det vigtigt, at både de rådgivende forskere og de involverede beslutningstagere anerkender, at ekspertviden ikke kan give svaret på politiske spørgsmål, men kun kan forme og informere den politiske beslutningsproces som én blandt flere kilder til input.⁵

Fx gøres der i Finland, England og Holland eksplicit rede for denne arbejdsdeling, idet regering og ministerier offentliggør faglige prioriteter og vidensbehov, indkalder ekspertise og rådgivning, for derpå at færdiggøre beslutningsgrundlaget. Derved opstår der ikke tvivl om, hvem der har ansvaret i de forskellige dele af policy-processen, ligesom mistanke om lobbyisme og politiske interesser blandt rådgivere kan undgås. Af samme grund ser vi, hvordan flere af de internationale eksempler kræver, at dialogen mellem forskere og beslutningstagere bør ifølge en protokol, der bidrager til at opretholde magtdistance, integritet og arbejdsdeling i relationen mellem forskning og politik.

Et andet eksempel, der adresserer dilemmaet mellem uvildighed og politisk relevans, er mekanismen i Finland, der opererer med arbejdsudvalg med eksterne eksperter, som har til opgave at stressteste bestemte politiske beslutninger og arbejdsprogrammer. Her bidrager forskere med deres viden og ekspertise i forhold til at teste og supplere den viden, der allerede er integreret i den politiske beslutningsproces, ved at tilføre nye perspektiver og rådgivning, men uden at forskerne er involverede i den endelige udformning af politiske initiativer. Sådanne tiltag kan være med til at sikre transparens og arbejdsdeling, som er afgørende for tilliden til de anvendte rådgivningsmekanismer.

Det er erfaringen fra de internationale mekanismer, at **et velfungerende økosystem for brug af forskningsviden i politiske beslutningsprocesser skal kunne agere på både kort og langt sigt**. Når der opstår kriser eller akutte spørgsmål, skal rådgivningsenheder kunne agere hurtigt og smidigt. Det ser vi blandt andet i eksemplerne fra Finland, Wales og England, der har indbyggede procedurer, der gør det muligt for dem at handle hurtigt.

Lige så vigtig er den strukturelle integration af forskningsviden i beslutningsprocesser. Det er ved at skabe en institutionaliseret evidenskultur og kapacitet blandt offentlige myndigheder med tilhørende metoder, kompetencer og procedurer, at rådgivende enheder er i stand til levere evidens og forskning til brug for det daglige arbejde i ministerier og styrelser. For eksempel viser kortlægningen, hvordan evnen til at igangsætte forebyggende indsatser inden for komplekse problemfelter og kriser er en prioritet for WRR og SAM. Denne type af strukturel integration af viden af viden muliggør desuden langsigtet med langsigtet og strategisk planlægning og fremsyn. De rådgivende mekanismer kan identificere tidlige signaler på kriser eller observere langsigtede udviklingsdynamikker, som ellers ikke indgår i hverdagens politikudvikling, der er karakteriseret af akut problemløsning. I praksis har de fleste rådgivningsenheder både langsigtede, kortsigtede og strukturelle rådgivningsopgaver og skal bidrage til at skabe et smidigt og agilt økosystem for videnskabelig rådgivning på forskellige politikområder.

INTERNATIONALE CASES

CASE 1: SCIENTIFIC ADVICE MECHANISM (SAM), EU-KOMMISSIONEN

Kort fortalt

EU-Kommissionen har over de seneste 10 år opereret med en særlig mekanisme for strategisk, forskningsbaseret rådgivning. Mekanismen, som består af en rådsstruktur med ledende forskere, leverer rådgivning til EU's institutioner inden for langsigtede politikområder ved at behandle udvalgte strategisk prioriterede temaer – som fx fremtidens bæredygtige fødevarerforbrug eller ansvarlig brug af kunstig intelligens til kræftscreening.

Rådgivningsmekanismen er inddelt i tre koordinerede processer med tilsvarende enheder:

- **Rådet (The Group of Chief Scientific Advisors).** Et tværfagligt videnskabeligt råd med fem til syv rådgivere, som er anerkendte forskere fra europæiske universiteter. Rådet udpeges af EU-Kommissionen for en periode på tre til fem år.
- **SAPEA (Science Advice for Policy by European Academies).** Et konsortium af seks europæiske netværk af videnskabelige selskaber,⁶ som dækker i alt 120 videnskabelige akademier fra 40 lande. SAPEA har til opgave at informere policy-anbefalinger gennem uafhængige evidensrapporter. Instrumentet finansieres af projektmidler fra det europæiske rammeprogram Horizon Europe.⁷
- **Sekretariatet (The SAM secretariat/"the Unit").** Et understøttende sekretariat i Generaldirektorer for Forskning og Innovation i EU-Kommissionen. Sekretariatet er brobygger mellem kommissærer, rådgivere og SAPEA. Sekretariatet udgøres af fem til otte fuldtidsmedarbejdere.

Mekanismen rådgiver på opfordring fra EU-Kommissionen i en formaliseret rådgivningsproces, som oftest forløber i følgende trin:

1. **Forespørgsel:** En eller flere kommissærer sender en forespørgsel til kommissæren for forskning, videnskab og innovation. Det kan fx være en forespørgsel (request) om rådgivning om, hvordan EU-Kommissionen kan accelerere ansvarlig brug af AI i forskning.⁸ Forespørgslen skal beskrive emne, formål, policy-relevans, tidshorisont, og hvorfor Rådet er egnet til opgaven.
2. **Policy-opdrag:** Sekretariatet udarbejder et policy-opdrag (scoping paper), som specificerer forespørgslen, policy-kontekst, evidens- og rådgivningsbehov samt rammesætter spørgsmål til Rådet. Opdraget udformes i dialog med Kommissionen og det videnskabelige råd.
3. **Offentliggørelse af opdrag:** Hvis Kommissionen beslutter at gå videre med forespørgslen, offentliggøres opdraget som referenceramme for rådgivningen.
4. **Videnssynthese:** SAPEA nedsætter en tværfaglig arbejdsgruppe af Europas førende forskere på området, som udarbejder en evidensrapport (Evidence Review Report, ERR): et detaljeret overblik over den eksisterende videnskabelige viden på området, som skal informere Rådets anbefalinger. Evidensrapporten udarbejdes på ca. ni måneder og følger de højeste videnskabelige kvalitetsstandarder.
5. **Videnskabelig vurdering:** På baggrund af evidensrapporten udarbejder Rådet en videnskabelig vurdering (scientific opinion): policy-anbefalinger, der forholder sig til den politiske EU-kontekst samt sociopolitiske og internationale forhold. Den første skitse til anbefalinger kvalificeres på møder med videnskabelige eksperter, interessenter og embedsfolk.

Baggrund

Den første gruppe af videnskabelige rådgivere blev udpeget i 2015. Rådet erstattede en mere klassisk Chief Scientific Advisor-model (CSA-model) med én videnskabelig rådgiver,⁹ som havde været afprøvet siden 2010 på initiativ fra EU-Kommissionens daværende præsident, José Manuel Barroso. Som følge af offentlig kritik af den individfokuserede model valgte den efterfølgende Juncker-kommission at oprette et tværfagligt råd. En konstruktion, der kan anses for mere legitim i en EU-policy-kontekst, da den **reflekterer pluralitet og kollektiv politikudvikling**.¹⁰ Rådet fik oprindeligt til opgave at bistå Kommissionen med videnskabelig rådgivning, men i 2023 fik Rådet et bredere mandat til også at rådgive EU-Parlamentet og Ministerrådet.

I EU eksisterer en længere tradition for videnskabelig rådgivning og evidensinformeret politikudvikling, hvilket hænger sammen med, at politikudviklingen har haft videnskabelig-teknisk karakter og fokus på at sætte regulatoriske standarder frem for administration af en velfærdsstat.¹¹ Meget af rådgivningen foregår i EU-Kommissionen, som både fremfører lovforslag og implementerer lovgivning, og i dag modtager Kommissionen rådgivning fra en bred vifte af mekanismer, herunder JRC (the Joint Research Centre) med mere end 3.000 forskningsårsværk, som rådgiver Kommissionen inden for alle stadier af politikudvikling og i mere akutte sager. I sammenligning med andre rådgivningsmekanismer blandt EU-institutionerne er SAM åben, systemisk og tværpolitisk.

Udvalgte strategier

Rådgivningens formalisering og tredeling

Scientific Advice Mechanism (SAM) er kendetegnet ved en høj grad af formalisering samt en unik tredeling af rådgivningen, hvor **rådsmodellen kombineres med institutionaliseret mobilisering af videnskabelige miljøer og et understøttende sekretariat**. Rådgivningsprocessen følger en række nedskrevne retningslinjer. Rådet skal følge procedurer, som blandt andet specificerer, hvordan beslutninger træffes ved konsensus, hvordan møder afholdes, og hvordan individuelle medlemmer kan udtale sig på Rådets vegne.¹² SAPEA (konsortium af videnskabelige akademier) skal følge en række videnskabelige kvalitetsstandarder samt principper om diversitet og transparens.¹³

Selve rådgivningsprocessen er inddelt i faser og beskrevet som en lineær Q&A-proces (fra spørgsmål til svar):¹⁴ fra Kommissionens indledende forespørgsel og udarbejdelsen af et uddybende opdrag (scoping paper) til SAPEAs udformning af en evidensrapport (evidence review report) og endelig Rådets videnskabelige anbefalinger (scientific opinion). **I praksis er rådgivningsforløbet en iterativ proces med løbende koordinering, hvor visse processer holdes adskilte undervejs**. Den indledende fase med forespørgsel og scoping paper faciliteres af sekretariatet og kan tage op til et år. Her sikres policy-relevans og -opbakning, og Rådet konsulteres tidligt i processen for at sikre, at forespørgslen rammesættes på en måde, så rådgivningen kan gennemføres. SAPEA orienteres i den indledende fase og bidrager i nogle tilfælde til opdraget. Når den endelige beslutning om at adoptere en forespørgsel er taget i Generaldirektorer for Forskning og Innovation, bliver policy-opdraget offentliggjort, og det videre rådgivningsarbejde tager herefter omkring ni måneder. Her arbejder SAPEA på evidensrapporten sideløbende med – og med kontinuerlige input til – Rådets udformning af den videnskabelige vurderingsrapport, og de to rådgivningsprodukter offentliggøres samtidig. Arbejdet med evidensrapporten udføres af en arbejdsgruppe med faglig ekspertise på området, mens ansvaret for den videnskabelige vurdering ligger hos et til to rådsmedlemmer.

Sikring af videnskabelig kvalitet og policy-relevans

Mens løbende koordinering er afgørende for en sammenhængende rådgivningsproces, er adskillelse af enheder og ansvarsfordeling med til at sikre uafhængighed. Råds- og sekretariatsmedlemmer kan få indblik i SAPEAs arbejde med evidensrapporten ved at deltage i arbejdsgruppens møder som observatører. Rådets møder er i udgangspunktet lukkede og fortrolige, men mødedagsordener og referater offentliggøres efterfølgende.¹⁵

Adskillelse af kontaktfladen mellem SAPEA og Kommissionen er begrænset og medieret gennem sekretariatet, hvilket giver Kommissionen øget kontrol i den indledende fase og sikrer behovsdrivet rådgivning med forespørgsler,

der ikke er formet af de videnskabelige samfund.¹⁶ Afstanden fra det politiske miljø giver samtidig SAPEA større frihed til at inkludere 'ubekvemme sandheder' i rådgivningen.¹⁷ SAPEA må ikke komme med direkte policy-anbefalinger, men kan udfolde handlemuligheder. For at undgå indflydelse fra lobbyister offentliggøres de videnskabelige eksperter i SAPEAs arbejdsgruppe først, når rådgivningsprocessen er afsluttet. Den videnskabelige uafhængighed i rådgivningsprocessen forstærkes yderligere af, at alle rådsmedlemmer er ansat på universiteter og ikke af Kommissionen.

Følgende retningslinjer fremmer **høje videnskabelige standarder og policy-relevans i rådgivningen**:

- **Udpegning af videnskabelige eksperter:** Rådet udpeges på baggrund af artikel 3 i det juridiske etableringsdokument ("The Commission Decision").¹⁸ Dernedsættes en uafhængig identifikationskomité (identification committee), som bistår Kommissionen i udpegningen på baggrund af en offentlig nomineringsproces (open call). I udpegningen lægges der vægt på, at medlemmerne er internationalt anerkendte forskere, og **i gruppesammensætningen lægges der vægt på tværdisciplinær bredde, repræsentativitet og erfaring med videnskabelig rådgivning.** I praksis tages der tilmed hensyn til medlemmernes engelskkundskaber, samarbejdsvillighed og motivation.¹⁹ For hver rådgivningsopgave udpeges der en ny arbejdsgruppe til evidensrapporten i henhold til SAPEAs retningslinjer for kvalitetssikring.²⁰ Først udpeger SAPEAs bestyrelse en forperson for gruppen, som har videnskabelig ekspertise inden for problemfeltet. Herefter inviteres samtlige europæiske videnskabelige akademier til at nominere relevante eksperter, og på baggrund heraf udpeges gruppen af en komité bestående af forpersonen, SAPEA-bestyrelsesmedlemmer og en ekstern domæneekspert. I udvælgelsen af eksperter screenes desuden for interessekonflikter.²¹
- **Kvalitetssikring af rådgivningsprodukter:** Den videnskabelige standard for evidensrapporterne sikres gennem en række procedurer: Rapporterne tager ofte afsæt i **systematiske litteraturstudier**, som udføres på konsulentbasis af eksperter fra Cardiff University i tæt samarbejde med arbejdsgruppen. Det første udkast til rapporten gennemgås på en **ekspertworkshop med eksterne eksperter**, som har videnskabelig ekspertise og/eller anvendt policy-erfaring på området. Herefter gennemgår rapporten en **annonym fagfællebedømmelse** (peer review). Hver rapport indeholder et bilag med en beskrivelse af, hvordan arbejdsgruppen har inkorporeret fagfællebedømmelsen.

Sekretariatsunderstøttelse

SAM-sekretariatet er det tredje led i mekanismen, som har en afgørende understøttende funktion i rådgivningen. **Sekretariatet agerer brobygger mellem de politiske beslutningstagere og de videnskabelige rådgivere, koordinerer processer og er med til at kvalificere rådgivningen.** Sekretariatsfunktionen udfyldes af ansatte med en forskningsuddannelse samt kendskab til politikudvikling.²² Sekretariatet er involveret i samtlige rådgivningsprocesser, herunder nominering af rådsmedlemmer, organisering af Rådets arbejde samt understøttelse af Rådet i forbindelse med interessent-workshops og udarbejdelse af den videnskabelige vurderingsrapport.

Sekretariatet er især afgørende i de indledende faser af rådgivningsprocessen. I praksis er sekretariatets ansatte med til at sikre, at der rent faktisk kommer forespørgsler ind fra EU-Kommissionen, og arbejder proaktivt med behovsafdækning i Kommissionen. Det sker blandt andet gennem deltagelse i interne seminarer, scanning af planlægningsdokumenter og mobilisering af et semi-formelt netværk med forskellige generaldirektorater (DG'er) kaldet SAM Inter-Service Group.²³ Sekretariatet er herefter pennefører på policy-opdraget (scoping paper), selvom Kommissionen står som afsender. Som udførende projektleder med ansvar for inddragelse af de relevante beslutningstagere og sikring af match med SAM's rådgivningsmekanisme bliver sekretariatet kontaktpunkt til beslutningstagere tidligt i forløbet. På den måde får sekretariatet en nuanceret forståelse for problemfeltet, som rækker ud over policy-opdraget, hvilket fremmer policy-relevansen i hele rådgivningsforløbet.

CASE 2: THE NETHERLANDS SCIENTIFIC COUNCIL FOR GOVERNMENT POLICY (WRR), HOLLAND

Kort fortalt

I mere end 50 år har en uafhængig rådgivningsenhed i det hollandske statsministerium ydet rådgivning i forbindelse med **strategisk og langsigtet regeringspolitik**.²⁴ Mekanismen har et **formelt rådgivningsmandat, som er manifesteret ved lov**. Enheden sætter selv agendaen for sit arbejdsprogram. Rådgivningsarbejdet finansieres af statsministeriet. Og regeringen er forpligtet på at respondere på de rådgivningsrapporter, som bliver produceret.

Mekanismen består af to tæt samarbejdende enheder:

- **Rådet (The Council):** et tværfagligt videnskabeligt råd med 8-11 medlemmer, som udpeges af det monarkiske statsoverhoved for en femårig periode. Rådsmedlemmerne er internationalt anerkendte forskere.
- **Sekretariatet (The Bureau):** Rådet understøttes af et sekretariat, som består af ca. 20 videnskabelige medarbejdere foruden kommunikationsmedarbejdere, som er ansat i statsministeriet, men kun arbejder for WRR. De fleste medarbejdere har både en forskningsbaggrund og erfaring med politikudvikling og/eller brobygning.

Rådgivningen består hovedsageligt i at **indsamle, syntetisere og formidle den bedst tilgængelige forskningsviden**, men der produceres i sjældne tilfælde ny og original forskning på et område, som er underbelyst. Mekanismen har ressourcer til at behandle to temaer per år, og hvert tema behandles af en arbejdsgruppe over et til tre år og udmunder i en rådgivningsrapport (advisory report).

WRR gennemgår en ekstern evalueringsproces hvert femte år, hvor mekanismens arbejde, funktion og impact vurderes. I den seneste rapport fra 2023 konkluderes det, at **rådets kerneopgave er at tilvejebringe refleksionsrum for politiske beslutningstagere**. Som sekretariatsleder Frans Brom udtaler i SAPEAs podcast Science for Policy,²⁵ efterstræber WRR at være en strategisk tænketank:

- (...) som er tæt nok på politikudvikling til at blive forstået og være relevant
- (...) som er fri nok til at kunne udtale sig om det, der er nødvendigt i et langsigtet perspektiv, og til at kunne sige ting, der ellers ikke ville være blevet sagt
- (...) som er modig nok til at kunne have interaktioner og samtaler undervejs i processen.

Baggrund

Mekanismen blev etableret i kølvandet på internationale diskussioner om krydsfeltet mellem forskning og politikudvikling i 1950'erne og 1960'erne. Der var en udbredt opfattelse af, at de eksisterende former for problemløsning var utilstrækkelige, og at der var **behov for at udvikle nye strategier til tværsektoriel og langsigtet planlægning**. Der var tilmed en stigende opfattelse af, at **samfunds- og humanvidenskaberne skulle spille en større rolle i politikudvikling** – som svarer til diskussioner, vi ser i dag, vedrørende den grønne omstilling, sundhed og digitalisering.²⁶

De første skridt i etableringen af et centralt rådgivningsorgan i Holland blev taget i en dialog mellem embedsfolk og samfundsvidenskabelige forskere, som identificerede et behov for at professionalisere offentlig beslutningstagning ved at styrke vidensgrundlaget.²⁷ Imidlertid mødte udspillet til et planlægningsorienteret rådgivningsorgan (council for planning) blandt andet kritik fra sociale bevægelser, som anså det for at være for teknokratisk. Dette førte til et bredere fokus på at udvikle **videnskabelige fremtidsvisioner** for samfundet med henblik på at understøtte langsigtet politikudvikling. Fokus blev lagt på **rådgivning i 'regeringspolitik' frem for isoleret rådgivning til**

regeringen, og der blev tænkt i mere deliberative (drøftende) rådgivningsprocesser, hvor rådet skulle orientere sig i samfundstendenser. I 1972 blev the Scientific Council for Government Policy etableret af den hollandske regering under et provisorisk dekret, og i 1976 blev organets permanente status endeligt vedtaget i parlamentet.

Udvalgte strategier

Juridisk mandat og finansiel stabilitet

Siden sin oprettelse har rådgivningsmekanismen haft mandat til at yde rådgivning til regering og parlament inden for langsigtede og tværsektorielle politikområder, som kalder på forebyggende handlinger. Dette mandat betyder, at rådet forpligter sig på at yde rådgivning i form af:

- At stille videnskabelig viden til rådighed inden for langsigtede udviklingsområder og gøre beslutningstagere rettidigt opmærksomme på forventede flaskehalse og afvigelser
- At levere et videnskabeligt fundament til understøttelse af politiske prioriteringer og konsistent politikudvikling
- At give forskningsinformerede anbefalinger til fremtidig strukturel udvikling og fremme af samarbejde mellem regering og forskere.

På den ene side har mekanismen et tæt **afhængighedsforhold til regeringen**, eftersom rådgivningsarbejdet udelukkende finansieres af regeringen. På den anden side **beskytter den historiske etablering mekanismens uafhængighed ved lov**. Rådet har mandat til at sætte sin egen agenda uden at skulle søge tilladelse fra regeringen, om end regeringen skal informeres herom. I praksis bliver efterspørgsler fra regering og parlament løbende inddraget, lige så vel som andre relevante interessenter involveres i rådgivningsarbejdet. Som sekretariatsleder Frans Brom vurderer, så har politikere ikke altid de nødvendige evner og ressourcer til at anlægge et strategisk langsigtet perspektiv, hvorfor det er hensigtsmæssigt, at mekanismen selv har beslutningsmyndighed.²⁸

I forlængelse af rådets forpligtelse til at yde rådgivning i strategisk regeringspolitik er det **regeringens juridiske pligt at respondere på de rådgivningsrapporter, som mekanismen publicerer**. Responsen skal ske inden for tre måneder efter rapportens udgivelse og finder sted i form af et skriftligt memorandum, som et eller flere ministerier er afsender på. Det betyder imidlertid ikke, at regeringen er forpligtet til at handle på rådets anbefalinger, da respons også kan være en vurdering af, at anbefalingerne er praktisk umulige eller for teoretiske, at der allerede findes lignende tiltag, eller at der er brug for mere tænketid.

Ressourcer til tværsektoriel og langsigtet rådgivning

WRR opererer i dag i et større økosystem af rådgivningsmekanismer²⁹ og har fundet sin niche i det tværsektorielle, langsigtede og strategiske rådgivningslandskab. I dag modtager organet løbende forespørgsler om videnskabelig rådgivning, hvilket kan skyldes rådgivningsmandatet, den tætte kontakt til det politiske centrum samt troværdighed blandt politikere og embedsfolk. **Hvis forespørgslerne har karakter af sektorspecifik eller akut problemløsning, anbefaler WRR andre relevante mekanismer** til rådgivningsprocessen, og herved agerer organet brobygger mellem efterspørgsels- og udbudssiden.

WRR kan udelukkende rette opmærksomheden mod udvalgte strategiske temaer. Dette rådgivningsprivilegium afhænger imidlertid af, at der er andre mekanismer i økosystemet, som kan imødekomme andre behov blandt beslutningstagere end dem, WRR tager sig af (hvilket der er i Holland). I en kontekst, hvor politikeres hverdag er præget af højt tempo, omskiftelighed og akut problemløsning, er det samtidig **en væsentlig politisk prioritering at afsætte ressourcer til et tværdisciplinært råd og videnskabeligt sekretariat, som udelukkende har fokus på langsigtet, tværsektoriel og forebyggende politikudvikling**. Rådgivningsrapporterne vedrører og formidles til flere sektorområder, som afkræves skriftlig respons, og er herved en **oplagt anledning til tværministerielle diskussioner**, som ellers ikke ville have fundet sted.

Hvert tema behandles dybdegående af en multidisciplinær arbejdsgruppe, som består af både rådsmedlemmer og ansatte i sekretariatet. Begge parter er penneførere på den endelige rådgivningsrapport. Det tager et til tre år at behandle et tema. Mekanismen kan behandle op til seks temaer ad gangen. Grundet de mange ressourcer, som lægges i arbejdet med hvert enkelt tema, er det afgørende, at mekanismen prioriterer rigtigt. Der går derfor **en grundig beslutnings- og udvælgelsesproces** forud for hvert tema. Som sekretariatslederen Frans Brom vurderer, er det et væsentligt relevanskriterie, at et givent tema er en politisk 'varm kartoffel'.³⁰

"Vi forsøger at køle varme kartofler ned på en måde, så beslutningstagere kan håndtere dem."

Forslag til temaer kan komme fra rådsmedlemmerne eller sekretariatet, som løbende holder sig opdaterede på forskningsfelter og monitorerer samfundstendenser. Rådsformanden har desuden **løbende behovsafdækkende samtaler med ministre og højtstående embedsfolk**, og forespørgsler kan komme direkte fra ministerier eller fra parlamentsmedlemmer. Alle temaer diskuteres på faste møder mellem råd og sekretariat.

Dagsordensættende og debatskabende rådgivning

Rådet har en ambition om at **være dagsordensættende ved at kaste lys på områder, som ikke fylder i hverdagens politikudvikling**; fx ved at rådgive om genopretning af en sund balance mellem samfundet og den finansielle sektor. Samtidig tager rådet fat i temaer, der været på den politiske dagsorden i lang tid, men som er gået i hårdknude og kalder på nye perspektiver – det kunne være inden for migrationsområdet. For at kunne give brugbar rådgivning kortlægges 'policy-historien' inden for et givent felt. Hvordan har problemfeltet udviklet sig over tid? Hvilke indsatser har været afprøvet allerede? Hvad har der været succes med, og hvad er mislykkedes?

Den endelige rådgivningsrapport udgives på hollandsk med et engelsk resumé og gennemgår ekstern bedømmelse inden udgivelse. Selve rapporten **giver et systematisk indblik i udviklingstendenser med afgørende betydning for fremtiden** (horizon scanning), **men har samtidig fokus på forebyggende handlinger nu og her** – for som sekretariatsleder Frans Brom konstaterer: "Fremtiden starter nu".

Foruden det videnskabelige arbejde består arbejdet med et givent tema i at interagere med relevante beslutningstagere og interessenter. Denne proaktive tilgang har været mere udpræget, siden én af de femårige eksterne evalueringer af rådets arbejde for omkring 15 år siden vurderede, at der var behov for mere interaktion med beslutningstagere i rådgivningsprocessen, og at dette ikke ville kompromittere uafhængigheden.

Flere af rådets rapporter har inspireret og provokeret til offentlig debat i tidens løb; her kan nævnes en rapport om basisindkomst fra 1986, en rapport om islamisk aktivisme fra 2006 og en rapport om national identifikation fra 2007.³¹ Siden årsskiftet har WRR spillet en mere aktiv rolle som dagsordensættende aktør i den offentlige debat, og der bruges i dag flere ressourcer på alternative formidlingsformater såsom seminarer, videoer, podcasts og kortere formater, som sigter til en bredere målgruppe end regering og parlament.

CASE 3: THE FINNISH ACADEMY OF SCIENCE AND LETTERS – SCIENCE AND POLICY TEAM (SPT), FINLAND

Kort fortalt

Siden 2019 har et Science and Policy Team (SPT) i et af de finske videnskabelige akademier søgt at fremme videnskabens impact i samfundet gennem samarbejde og interaktion samt arbejdet for at placere Finland i en global førerposition inden for evidensinformeret politikudvikling.³² I modsætning til en lineær proces, hvor beslutningstagere stiller spørgsmål til forskere, arbejder SPT med **interaktiv hypotese-testning**, som vi beskriver nærmere nedenfor.

SPT rådgiver hovedsageligt embedsfolk i statsministeriet inden for **strategiske og systemiske politikområder**. Enheden har ikke et formelt rådgivningsmandat og er finansieret af forskellige offentlige forskningsmidler. Enheden er placeret i det ledende nationale videnskabelige akademi, hvilket betyder, at det er uafhængigt af universiteternes interesser og har bred troværdighed i det videnskabelige miljø. Fraværet af et formelt rådgivningsmandat har motiveret medarbejdere til at anlægge en mere proaktiv tilgang til relationsopbygning med beslutningstagere.

Baggrund

Enheden blev dannet på baggrund af det nationale eksperimenterende initiativ SOFI – Science Advice Initiative of Finland (2019-21), hvis mission var at udvikle den næste generation af videnskabelig rådgivning i Finland. Over en treårig periode blev der designet og testet en række tilgange til forskningsinformeret politikudvikling i et samarbejde mellem de nationale videnskabelige akademier, beslutningstagere og interessenter. Initiativet blev finansieret af Ministeriet for Uddannelse og Kultur og koordineret af The Finnish Academy of Science and Letters. **Initiativet muliggjorde en udviklingsperiode, hvor der var tid og rum til at eksperimentere, afprøve, fejle og lykkes med forskellige formater.** Et hovedformål med initiativet var at opbygge en permanent science-policy-platform i Finland, og det lykkedes med forankringen af et team i det koordinerende akademi. Forankringen i et videnskabeligt akademi har en afgørende betydning for enhedens evne til at mobilisere forskning i politikudvikling, da akademiet har opbygget høj troværdighed i videnskabelige miljøer siden 1908.

Udvalgte strategier

Science sparring: *Fortroligt mødested mellem forskere og beslutningstagere*

Rådgivningsmetoden science sparring blev udviklet som en del af den nationale SOFI-indsats beskrevet ovenfor.³³ Modellen blev udviklet på baggrund af en omfattende undersøgelse, hvor nøgleudfordringer blev identificeret:³⁴

- Overflod af information og et uoverskueligt økosystem af viden til beslutningstagere
- Mangel på anvendelige evidenssynteser af høj kvalitet
- Stigafhængighed i brug af eksperter
- Manglende evne blandt forskere til at kontekstualisere og oversætte viden til politik

Science sparring er en **ressourceeffektiv** rådgivningsform, som bygger på grundidéen om, at **forskere gennemser og kommenterer på beslutningstageres skriftlige udkast til politikudvikling**.³⁵ Metoden består af **tre trin**:

1. **Identifikation af dialogramme:** I stedet for at tage afsæt i specifikke spørgsmål organiseres dialogen mellem beslutningstagere og forskere på baggrund af en overordnet ramme, som kan bestå af **identifikation af nøgleord, politisk handlerum, usikkerheder og videnshuller**. Dette afsæt muliggør et eksplorativt interaktionsrum, som kan være givtigt, når der er tale om systemiske politikområder.

-
2. **Brug af skriftlige udkast som grænseobjekter:** Omdrejningspunktet i dialogsessionerne er skriftlige dokumenter fra beslutningstagerne – fx udkast til lovforslag, baggrundsnotater eller evalueringsplaner – som sendes til forskerne på forhånd. Disse er afsæt for en eller flere sessioner, som varer mellem to og syv timer, hvor forskerne gennemser og kommenterer de skriftlige udkast. Denne tilgang skaber en klar rollefordeling i rådgivningssituationen. Mange forskere er i forvejen vant til at give feedback med afsæt i konkrete skriftlige udkast.
 3. **Stresstest af hypoteser og påstande:** Forskerne gransker dokumenterne med et kritisk blik for feedback vedrørende evidensrelaterede temaer, antagelser og videnshuller i dokumenterne. De kan også komme med konkrete forslag til forbedringer. Efter forskernes første feedback er der en udforskende dialogsession.

Særligt **tre faktorer** er afgørende for, at science sparring fungerer:

- a. **Tillid.** Det er vigtigt at etablere et tillidsfuldt rum, hvor der er en gensidig forståelse for, at konstruktiv kritik er et værktøj til bedre politikudvikling. Dette er særligt afgørende, idet beslutningstagere deler ufærdige udkast, der kan synliggøre fejl og misforståelser.
- b. **Lukket rum.** Den åbne og eksplorative udveksling forudsætter et lukket rum uden forstyrrende interessenter udefra. Visheden om fortrolighed kan skabe en tryghed hos beslutningstagere, som ikke skal bekymre sig om offentliggørelse og ukontrollerbare reaktioner.
- c. **Brobyggere.** Rådgivningsprocessen afhænger af erfarne brobyggere, som kan facilitere den indledende behovsafdækning og efterfølgende dialogproces. Her har detaljer som rummets neutralitet og deltageres placering en betydning for udfaldet. Det er tilmed brobyggernes opgave at forventningsafstemme om format, indhold og formål med alle parter forud for sessionerne.

Som rådgivningsformat muliggør science sparring et fortroligt rum med klare rammer og en klar rollefordeling, hvor forskere eller beslutningstagere opsøger interaktion. Ifølge SPTs brobyggere opfordrer beslutningstagerne direkte til forskernes ærlige og kritiske feedback.

AI-modeller til videnssyntese

I perioden 2022-26 har enheden fået fondsstøtte til at pilotteste modeller for videnssyntese i det såkaldte Scientific Phenomenon Maps-projekt. Her fokuserer enheden blandt andet på at udvikle en **AI-genereret videnssyntese, som muliggør løbende opdatering af den bedst tilgængelige forskningsviden på et givent område**. Der er arbejdet på at udvikle modeller til at forbedre evidensbaserede forudsigelser og 'horizon scanning' samt modeller til at opdatere information fra tidligere rapporter og overblikartikler. I sidstnævnte model inddrages forskerne som validerende eksperter, der skal dobbelttjekke AI-modellens arbejde. AI-modellen kommer med et forslag til en opdatering, og det er herefter forskernes opgave at godkende eller afvise forslaget. Herved trænes modellen løbende til at blive mere og mere præcis. Udviklingsarbejdet finder sted i samarbejde med virksomheder, der har teknisk og faglig ekspertise til at arbejde med AI-modeller.

Ressourcer til forskere, beslutningstagere og brobyggere

Ved siden af arbejdet med at facilitere mødesteder for forskningsinformeret politikudvikling og udvikling af modeller til videnssyntese tilbyder enheden værktøjer til både forskere, beslutningstagere og brobyggere:

- **Håndbog til forskere:**

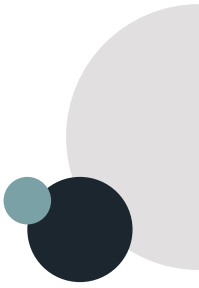
I 2024 publicerede enheden en håndbog til forskere³⁶ med en vejledning til at arbejde med impact. Håndbogen beskriver de mulige roller, som forskere kan indtage i arbejdet med at understøtte beslutningstagere, samt forskellige veje til at bringe forskning ind i politiske beslutningsprocesser. Håndbogen tager afsæt i den finske kontekst og inkluderer praktiske tips fra statsministeriet til at respondere på beslutningstageres forespørgsler.

- **Værktøjer til beslutningstagere:**

Enheden har publiceret tre praktiske og brugervenlige 'how to'-guider³⁷ i form af tosidede profilbeskrivelser, som skal hjælpe beslutningstagere med hyppige udfordringer i arbejdet med evidensinformeret politikudvikling:

- **Netværk til vidensbrobyggere:**

Enheden koordinerer et nationalt Science Broker Network, hvor vidensbrobyggere fra forskellige organisationer mødes og udveksler erfaringer to gange om året. Udgangspunktet for indsatsen er en forståelse for, at samfundsmæssig impact kræver brobygningsarbejde, og at dette forudsætter specialistkompetencer.

CASE 4: THE WALES CENTRE FOR PUBLIC POLICY (WCPP), WALES

Kort fortalt

I over 20 år har der eksisteret et center for offentlig politikudvikling på Cardiff University. Centeret yder blandt andet rådgivning til Wales' regering ved at bygge bro til videnskabelige eksperter inden for og uden for universitetet. Centerets daglige ledelse og medarbejdere har udpræget erfaring inden for både forskning og politikudvikling, hvilket muliggør en **position som brobygger med tæt kontakt til både forskningsverdenen og det politiske system**. Centerets arbejde kan inddeles i tre hovedspor:

1. At yde **behovsdrevet og evidensbaseret rådgivning** til regeringen
2. At bringe evidens ind i **regional og lokal politikudvikling**
3. At bidrage til den akademiske **litteratur om science to policy og impact**.

Centerets arbejde er delvist finansieret af strategiske midler fra universitetet, delvist af Wales' regering og delvist af forskningsråd. **Det første spor** af rådgivningsarbejdet er drevet af forespørgsler fra regeringen, som medieres af embedsværket. **I det andet spor** har centeret større indflydelse på agendaen. Her opereres der mere som et What Works-center. WCPP er en del af Storbritanniens What Works Network der omfatter ni What Works-centre, som søger at fremme udbud og efterspørgsel for evidens i politiske beslutningsprocesser ud fra seks principper:³⁸

1. **Uafhængighed**. Upartisk rådgivning og redaktionel kontrol over forskning og produkter.
2. **Metodisk grundighed**. Konsistent proces for evidensgenerering og kvalitetsstandarder.
3. **Praktikalitet**. Fokus på anvendelighed, sammenlignelighed og evaluering af impact.
4. **Adgang**. Centrering af mål- og brugergrupper og tilgængeliggørelse af evidens.
5. **Kapacitetsopbygning**. Fremme af brug af og forståelse for evidens blandt beslutningstagere.
6. **Transparens**. Gennemsigtighed om metoder og begrænsninger.

Det centrale fokus på policy-relevans og behovsdrevet rådgivning gør WCPP til et utraditionelt universitetscenter, men centeret adskiller sig også fra et klassisk konsulenthuss ved at have en større opmærksomhed på videnskabelige standarder og troværdighed i forskerkredse. Publikationer som evidensrapporter eller systematiske litteraturoverblik gennemgår som regel fagfællebedømmelse (peerreview) og gøres offentligt tilgængelige (open access) for kritik og transparens. Centerets universitetsforankring ses desuden i prioriteringen af et tredje hovedspor, som har fokus på at bidrage til den akademiske litteratur om evidensinformeret politikudvikling og offentlig service.

Baggrund

I 2011 forpligtede Wales' regering sig på at nedsætte et uafhængigt råd, der skulle bistå ministre med evidens i politiske beslutningsprocesser. Idéen var at etablere et **'public policy institute for Wales' som en del af en generel kapacitetsopbygning i en ung regering**, som indtil da primært havde fokuseret på at implementere politik fra det øvrige Storbritannien. Efter en åben udbudsrunde blev det vedtaget i 2013 at etablere instituttet på Cardiff University, som havde et konkret bud på, hvordan det kunne skrues sammen. Til at starte med havde centeret svært ved at følge med den store efterspørgsel på rådgivningsopgaver fra det politiske system, men i dag balancerer efterspørgslen bedre med centerets ressourcer. I 2018 blev instituttet omdøbt til The Wales Centre for Public Policy; et navn, der kunne rumme de tre hovedspor i centerets arbejde under samme paraply.

Centerets kontakt med det politiske system har udviklet sig over tid. Grundet sit mandat til at levere uafhængig rådgivning til regeringen havde enheden **til at starte med direkte og løbende kontakt til alle ministre**. I den forbindelse oplevede medarbejderne, at de skulle bruge en del ressourcer på at overbevise embedsværket om, at de

ikke var en konkurrerende trussel men snarere en komplimenterende mekanisme – på trods af at WCPP kun havde to ansatte i starten i sammenligning med tusindvis i centraladministrationen. I den forbindelse var enheden mere påpasselig med at udfordre beslutningstagerne i starten, hvor det handlede om at opbygge tillid til rådgivningen. **I dag agerer embedsværket som brobygger til ministrene, og det er embedsværket, der vurderer, hvorvidt og hvornår der er behov for uafhængig videnskabelig rådgivning.**

Centeret er opstået i et politisk miljø i et lille land, hvor der kan være kort fra idé til handling, og hvor den forskningsinformerede politikudvikling er præget af uformelle netværk. Der er tilmed en stor kontinuitet med lille medarbejderudskiftning i embedsværket, hvilket har skabt gode betingelser for relations- og tillidsopbygning over tid. Flere har noteret, at Wales derudover er markant mindre konkurrencepræget på udbudssiden end fx England, og at der er mindre berøringsangst og behov for kontrol og fortrolighed blandt politikere og embedsfolk i forhold til at anvende eksperter, da der ikke er den samme erfaring med negativ offentlig opmærksomhed.

Udvalgte strategier

Delt finansieringsmodel

Siden 2018 har WCPP haft en delt finansieringsmodel inspireret af What Works-centre, som enheden er affilieret med gennem What Works Network. Størstedelen af disse centre er delvist finansieret af regeringsdepartementer i Storbritannien og delvist finansieret af forskningsråd. Med inspiration fra denne model tog den forhenværende centerleder kontakt til direktøren for det britiske forskningsråd The Economic and Social Research Council (ESRC). Forskningsrådet gik med til at medfinansiere enheden ved at matche den årlige finansiering fra regeringen, hvilket yderligere medførte strategiske midler fra universitetet. Denne finansieringsmodel muliggjorde en hurtig ekspansion af centerets medarbejderstab fra seks til 18 og en bredere opgaveportefølje. Den nye finansieringsmodel medførte en opdeling af centerets arbejde i tre hovedspor under navnet Wales Centre for Public Policy, hvilket imødekom regeringens fortsatte behov for en vis styring med rådgivningen og samtidig muliggjorde synergier mellem de forskellige typer af rådgivning og reflektiv forskning.

Den delte finansieringsmodel implicerer et delt medejerskab over rådgivningsarbejdet, hvilket er hensigtsmæssigt, når enheden opererer i krydsfeltet mellem forskning og politikudvikling. Sammen med centerets universitetsforankring forudsætter finansieringsmodellen dog en ledelse, som kan **navigere mellem interesser og holde fast i positionen som brobygger og uvildig rådgivningsmekanisme**. Til tider har der været forventninger blandt forskere om særadgang til fondsmidler gennem centeret, og her har ledelsen stået fast på sine principper om, at den politiske efterspørgsel afgør, om det er eksperter inden for eller uden for Cardiff University, som der er brug for.

Behovsdrevet rådgivning

WCPP har fokus på at yde behovsdrevet rådgivning, og nøgleord i den forbindelse er **relevans, timing og tillid**.³⁹ Mekanismens oprindelige opdrag og mandat var at rådgive på opfordring fra regeringen i Wales. I dag har enheden et bredere sigte, men stadig en tæt forbindelse til regeringen. I starten havde enheden løbende møder med samtlige ministre for at respondere på policy-behov, mens embedsværket i dag er den primære kontaktflade. I dag forløber den videnskabelige rådgivning til regeringen i såkaldte **'udfordringsprocesser', som styres af embedsværket og tilrettelægges i tråd med ministerielle prioriteringer**. Denne udvikling kan ses som tegn på, at enheden over tid har fået frataget den direkte kontakt til de politiske beslutningstagere, men den kan også ses som tegn på, at **enheden er blevet mere indlejret i det politiske system som helhed via embedsværket**. Ud fra sidstnævnte perspektiv kan man argumentere for, at mekanismen har fået et bredere mandat og politisk legitimitet med henblik på at yde rådgivning, og at den øgede integration betyder større potentiel anvendelighed.

WCPP møder somme tider kritik fra den politiske opposition for at være regeringens tænketank og ikke tilstrækkeligt uafhængig. Dette er blandt andet tilfældet, når regeringen begrundet en given politisk beslutning med den videnskabelige rådgivning. Andre gange er det imidlertid oppositionen, der påpeger, at regeringens linje ikke følger råd fra WCPP. **Selvom rådgivningsarbejdet for regeringen er kommissioneret, adskiller**

WCPP's tilgang til behovsdrevet rådgivning sig fra andre former for konsulentarbejde ved at have højere evidenskriterier og videnskabelige standarder, hvilket ikke mindst er vigtigt for at bibeholde troværdighed og samarbejdsmuligheder i forskermiljøer.

Universitetsforankringen muliggør desuden en kritisk stillingtagen til de politiske opdrag, og nu, hvor enheden har opbygget tillid blandt beslutningstagere over et årti, er en konstruktiv kritisk tilgang mindre risikabel. **En væsentlig del af arbejdet består i at bearbejde forespørgsler og omformulere spørgsmål fra politikere, så de egner sig til evidensinformeret rådgivning.** Til forskel fra en klassisk tænketank lægger WCPP i udgangspunktet evidensgrundlag frem for beslutningstagere uden at komme med direkte anbefalinger – blandt andet ved at facilitere interessentmøder og rundbordsdiskussioner, hvor der kan tage stilling til handlemuligheder.⁴⁰ **De endelige politiske beslutninger overlades herved til regeringen.**

WCPP har ingen politisk agenda ud over missionen om at øge evidensgrundlaget for politisk beslutningstagning, og medarbejderne søger derfor ikke indflydelse ved proaktivt at opsøge ministerkontakt i diverse netværkssammenhænge; en strategi, der i højere grad ses hos tænketanke og lobbyorganisationer. Under det andet hovedspor – at bringe evidens ind i regionale og lokale politiske beslutningsprocesser – arbejder enheden mere proaktivt med mobilisering af beslutningstagere og interessenter. Denne del af centerets arbejde er primært støttet af det økonomiske og sociale forskningsråd (ESRC), og her arbejder centeret med en lidt anderledes **behovsdrevet model, hvor der genereres efterspørgsel gennem interessentmøder og vidensdeling inden for udvalgte temaer.** Her skaber WCPP indledningsvis opmærksomhed omkring sig selv gennem mindre publikationer inden for aktuelle temaer – såsom stigningen i udsatte børn, der modtager hjælp fra det offentlige – og i kombination med interessentmøder er disse med til at åbne døre til opfølgende behovsdrevet tematisk rådgivningsarbejde for en bred vifte af beslutningstagere.

Selvreflekterende metastudier

Siden 2018 har den delte finansieringsmodel muliggjort, at WCPP har **prioriteret medarbejderressourcer til selvreflekterende metastudier inden for vidensmobilisering og evidensbaseret politikudvikling** (det tredje hovedspor).⁴¹ Denne ledelsesmæssige prioritering er delvist pragmatisk, idet universitetsforankringen muliggør midler til arbejde af mere akademisk karakter, og publicering i videnskabelige tidsskrifter er **strategisk vigtigt i forhold til at bevare den interne opbakning i universitetsledelsen.** Ved at bidrage til akademiske diskussioner med egentlig metaforskning er centeret andet og mere end et universitetsforankret konsulenthus. Prioriteringen er samtidig hensigtsmæssig og værdifuld i forhold til centerets rådgivningsarbejde, da **metastudierne muliggør refleksion over egen praksis; et privilegium, som de fleste rådgivningsmekanismer må undvære.** Den forhenværende centerleder formulerede det således:

"Vi asfalterer, mens vi kører, og ved aldrig helt, hvad vi laver. Så ville det ikke være godt at reflektere over, hvordan vi arbejder, hvad der virker, og hvorvidt vi skaber en positiv forandring?"

CASE 5: THE CENTRE FOR SCIENCE AND POLICY (CSAP), ENGLAND

Kort fortalt

I over 15 år har centeret for videnskab og politikudvikling (CSaP) eksisteret på Cambridge University som vidensbrobygger mellem forskning og politikudvikling på. Enheden anlagger en netværksorienteret tilgang til forskningsinformeret politikudvikling og ser denne tilgang som et **supplement til mere formaliserede mekanismer for videnskabelig rådgivning** i England. Centerets flagskibsprojekt er et toårigt Policy Fellowship, som har fokus på relationsopbygning og behovsdrivet rådgivning.⁴² Programmet er målrettet mod erfarne embedsfolk, som arbejder med komplekse samfundsproblemer, men er også åbent for andre beslutningstagere i den offentlige og private sektor. Programmet er kompetitivt og eksklusivt, idet beslutningstagere ansøger om (og betaler for) at blive en del af et forløb, som er skræddersyet til netop deres individuelle behov og policy-udfordringer. Værditilbuddet består blandt andet i:

1. Et **professionelt refleksionsrum** blandt landets førende forskere i et intellektuelt udfordrende miljø med mulighed for at udvide perspektiver.
2. Et **skræddersyet forløb** med kuraterede 1:1-ekspertmøder, som er tilrettelagt med henblik på netop de policy-udfordringer, som en fellow arbejder med i hverdagen.
3. En **eksklusiv adgang** til et tværfagligt netværk af eksperter og beslutningstagere og en invitation til diverse arrangementer på Cambridge University.

Centeret tilbyder **kompetenceudvikling** i form af workshops og praktikforløb henvendt til forskere, som er i starten eller i midten af deres akademiske karriere. Disse tilbud træner forskere i at formidle forskningsindsigter i en politisk kontekst, giver øget forståelse for beslutningstageres behov og bekymringer og giver praktisk erfaring som policy-praktikanter i centeret.⁴³

Baggrund

Centeret blev etableret i 2009 med støtte fra The Newton Trust og byggede videre på erfaringer med det forudgående Cambridge University Government Policy Programme (1998-2007), som havde til opgave at fremme en bedre forståelse for videnskab blandt policy-professionelle. Intentionen med det nye center var at fortsætte kapacitetsopbygningen og udvekslingen i krydsfeltet mellem forskning og politik med afsæt i **tre principper**:

1. En opmærksomhed på spørgsmål og rammebetingelser blandt policy-professionelle.
2. En forpligtelse på at fremme netværk baseret på gensidig forståelse, respekt og tillid.
3. En villighed til at eksperimentere, lære og tilpasse sig.

Udvalgte strategier

Individbaseret rådgivning

Til forskel fra de mange rådgivningsmekanismer, som understøtter forskningsinformeret politikudvikling på organisationsniveau, tilbyder CSaP skræddersyet og individbaseret videnskabelig rådgivning til beslutningstagere gennem et kurateret Policy Fellowship-program. Programmet er både eksklusivt og kompetitivt, og **det beror på beslutningstageres personlige motivation og engagement**. Deltagerbetalingen for et toårigt forløb ligger på 6.000 engelske pund for beslutningstagere i den offentlige sektor og 12.000 pund for beslutningstagere fra den private sektor. Deltagerne udvælges af et panel af seniorforskere og policy-professionelle på baggrund af motiverede ansøgninger, og grundet programmets popularitet er det et nåleøjeblik at komme igennem. Siden programmets opstart i 2011 har mere end 500 policy fellows været igennem programmet, og hvert år rekrutteres der 36 nye fellows.

Fellowship-programmet består hovedsageligt af kuraterede 1:1-møder mellem forskere og beslutningstagere. Hver fellow mødes med 25-30 eksperter, og møderne kan ligge samlet på fem intensive dage i starten af et forløb, eller de kan spredes ud over de to år. For CSaP-medarbejderne ligger der et arbejde i matchmaking mellem den enkelte beslutningstager og universitets eksperter. Her trækker medarbejderne på et forskerkatalog med over 1.000 forskerprofiler, og Fellowship-profiler rundsendes herudover til en kernegruppe af 100 forskere, som har været særligt aktive i programmet over tid. **Kernegruppen kan herved foreslå sig selv som et match til en given beslutningstager, hvilket til tider resulterer i overraskende forbindelser, som brobyggerne i CSaP ikke havde fået øje på.** Forskere har ligeledes mulighed for at sige nej til forespørgsler, hvis de ikke mener, at de er de rette eksperter.

1:1-møder mellem forskere og beslutningstagere

Rækken af ekspertmøder tager afsæt i de spørgsmål og udfordringer, som den enkelte policy fellow har udtrykt interesse i at arbejde med. Alle ansøgere bliver bedt om at formulere en række spørgsmål i den motiverede ansøgning, som adresserer nogle af de udfordringer, som de står over for i hverdagen. Ansøgerne rådes her til at formulere spørgsmål, som har en vis bredde og kan tilgås af forskellige forskningsdiscipliner. **Både under og efter ansøgningsprocessen indgår centerets medarbejdere i dialog med beslutningstagere om at kvalificere spørgsmål til rådgivningssituationen,** fx ved at påpege, hvis nogle spørgsmål er for specifikke eller generelle. En tendens blandt embedsfolk er at stille processuelle spørgsmål om, hvordan de i regeringen skal håndtere en given problemstilling, hvilket forskere typisk ikke har den fornødne viden om til at kunne svare på. I udviklingen af spørgsmål kan fellows også hente inspiration fra en liste med eksempler på tidligere spørgsmål, som fellows har stillet.⁴⁴

- Hvordan kan man måle og kvantificere bæredygtighed?
- Hvad ved vi om den sociale sammenhængskraft blandt ældre i samfundet?
- Hvordan tager mennesker beslutninger i usikre situationer?

Ekspertmøderne er tilrettelagt som udvekslingsmøder, hvor forsker og beslutningstager har en time sammen i et fortroligt rum. **Den faste tidsramme og det tilrettelagte mødeformat gør det overskueligt at prioritere udvekslingen i en travl hverdag for begge parter.** Møderne finder i udgangspunktet sted på forskerens kontor, hvilket yderligere gør det praktisk let for forskeren at sige ja til at deltage på frivillig basis. Når centerets medarbejdere skal motivere en forsker til at deltage, lægger de yderligere vægt på at positionere forskeren som en uundværlig ekspert samt på muligheden for impact i mødet med højtstående beslutningstagere.

Med Fellowship-programmet er CSaP med til at skabe **nye forbindelser mellem forskere og beslutningstagere, som ellers ikke ville være opstået.** Dette var fx tilfældet med departementschef Rachel Fishers Fellowship-forløb.⁴⁵ Rachel deltog i forløbet sideløbende med sit arbejde med rammer for landforvaltning i England, og hun var særligt motiveret til at udvide sin faglige forståelse for forvaltning af landlige områder og landbrugsland. I sin refleksion over forløbet fremhæver hun imidlertid to mere uforudsete forskermøde: et møde med en professor i offentlig politikudvikling, som bidrog med metaperspektiver på regeringsarbejdet, samt et møde med en professor i litteratur, som gav hende en forståelse for, hvordan historiefortælling og narrativer kan udgøre en lige så vigtig evidensbase som kvantitative data.

Ud over at bidrage til rådgivning inden for specifikke problemfelter er møderne med til at fremme **større gensidig forståelse og en positiv indstilling til forskningsinformeret politikudvikling.** For forskerne kan det at mødes på tomandshånd med en beslutningstager i rollen som ekspert give en positiv oplevelse af rådgivningssituationen og mod på at tænke mere løsningsorienteret fremadrettet. Omvendt kan beslutningstagere få udvidet deres forståelse for, hvordan og hvornår forskning kan bidrage i politiske beslutningsprocesser, et større kendskab til forskellige forskningsdiscipliner og en bedre evne til at stille spørgsmål, som egner sig til videnskabelig rådgivning.

Sidst, men ikke mindst, er møderne med til at **etablere nye personlige og professionelle relationer mellem forskere og beslutningstagere,** som kan lede til varige kontaktforbindelser og større samarbejdsprojekter. Efter

afsluttet Fellowship-forløb inviteres særligt engagerede beslutningstagere til fortsat at engagere sig som fellows,⁴⁶ mens andre inviteres ind i alumnenetværk.⁴⁷

Netværksbaseret rådgivning

Som David Cleavelly reflekterer over i sin afskedstale efter 10 år som centerleder, kan man gennem netværksarbejde overkomme forskellige tidsligheder i den måde, akademikere og embedsfolk arbejder på:⁴⁸

“Idéen med et netværk er, at du har ressourcer tilgængelige, når behovet opstår, og at det kun kræver få trin at nå frem til den rette ekspert.”

Netværk kan herved også ses som et forebyggende led i beredskabsøjemed. Ved at skabe rammer for aktive professionelle netværk, som består af både politiske beslutningstagere og en bred vifte af forskningseksperter, kan man skabe bedre forudsætninger for beslutningstageres adgang til bredspektret viden af høj kvalitet i akutte krisesituationer.

Samtidig er der en tendens til, at beslutningstagere i høj grad trækker på den samme håndfuld af eksperter, som de har tillid til.⁴⁹ Ved at formidle kontakt til en større kreds af forskere kan CSaP derfor medvirke til at udvide vidensgrundlaget i politikudvikling. Netværkstilgangen har desuden et uformelt præg set i forhold til formaliserede rådgivningsmekanismer, hvilket kan afhjælpe den oplevede distance, der kan være mellem beslutningstagere og forskere, som taler forskellige sprog og opererer i forskellige arenaer. I det personlige professionelle møde er der mulighed for at mødes i **et ligeværdigt rum med plads til at finde fælles fodfæste og forståelse**, uden at der er et pres i forhold til at præstere eller producere noget særligt.

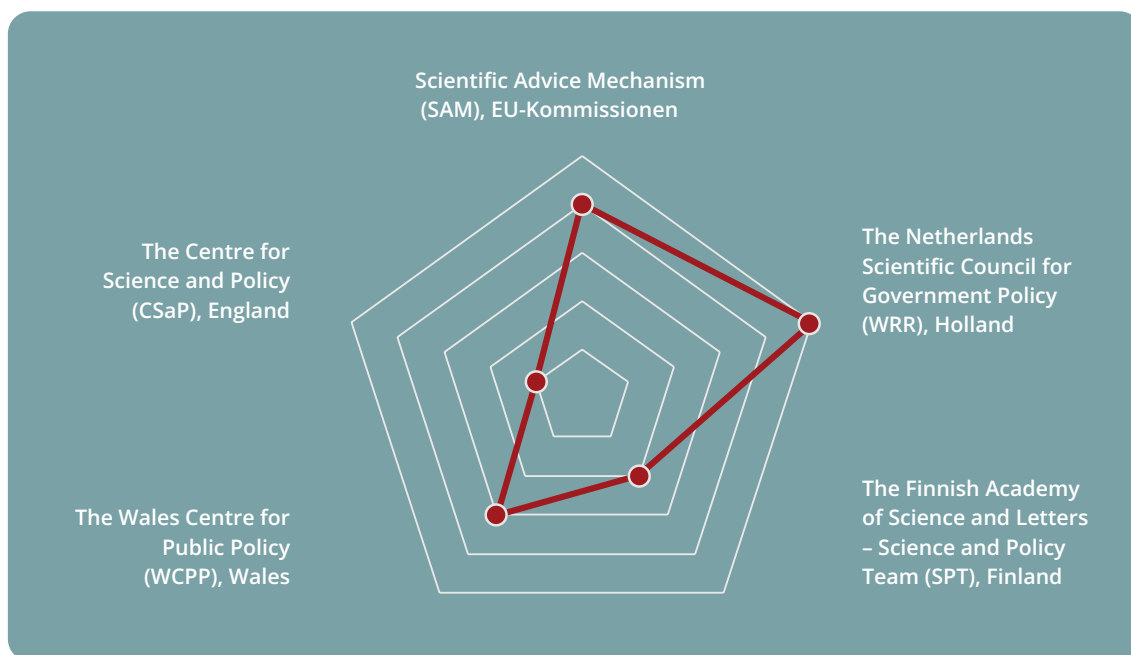
I et institutionelt perspektiv kan dét at arbejde netværksbaseret være mindre ressourcekrævende end andre former for rådgivningsarbejde. Samtidig skal man dog ikke undervurdere, at der hos CSaP ligger meget arbejde i **kuratering, tilrettelæggelse, brobygning og matchmaking**. Det kan være usynligt arbejde, som ofte er afgørende for, at de involverede parter får en oplevelse af at være en del af et professionelt forløb, som bidrager med værdi til deres arbejde.

DISKUSSION

Som afsæt for en sammenligning og diskussion af de fem internationale cases har vi udvalgt fem parametre, som er relevante for at vurdere profiler, styrker og potentialer. I nedenstående matrix har vi placeret de fem cases i forhold til hinanden inden for fem parametre på en **skala med fem datapunkter**:

1. Graden af **offentliggørelse og åbenhed**
2. Graden af **nærhed** til politikudvikling
3. Graden af **uopfordret rådgivning**
4. Graden af **responsivitet og hurtighed**
5. Graden af **grundighed og kvalitetssikring**

Åbenhed i rådgivningen

Offentliggørelse og åbne processer kan fremme transparens og legitimitet i den videnskabelig rådgivning. Omvendt kan lukkede og fortrolige udvekslingsrum fremme tryghed, tillid og velvillighed blandt beslutningstagere og forskere. **Begge strategier kan være veje til at øge forskningsinformeret politikudvikling og fremme positiv samfundsforandring.**

I tre af de fem cases (WRR i Holland, SAM i EU og WCPP i Wales) lægges der vægt på **offentliggørelse og åben adgang til publikationer som legitimering og kilde til impact**. Dette er særligt tilfældet med WRR og SAM. I WRR offentliggøres og oversættes alle rådgivningsrapporter, og der prioriteres samtidig ressourcer til andre formidlingsformater, som henvender sig til flere målgrupper. Dette gøres med henblik på at opnå større effekt i rådgivningsarbejdet, men er samtidig med til at **sikre bredere opbakning til en mekanisme, som er placeret i det politiske magtcentrum**. Strategien er i tråd med mekanismens mandat til at rådgive inden for regeringspolitik (frem for rådgivning til den siddende regering) med orientering mod strømninger i det omgivende samfund.

Ligeledes er EU-Kommissionens rådgivningsmodel SAM karakteriseret ved en høj grad af åbenhed og transparens. Alle publikationer er offentligt tilgængelige, og det samme er referater af møder i rådgivningsgruppen. Herudover er der **gennemsigtige retningslinjer for rådgivningsarbejdet og udvælgelsen af eksperter**. Arbejdsgrupper med ansvar for evidensrapporter i SAPEA holdes i fortrolighed, indtil rådgivningsprocessen er gennemført, med henblik på at undgå politisk interessentindblanding. I både WRR og SAM afholdes der lukkede møder med videnskabelige eksperter, interessenter og politiske beslutningstagere.

I WCPP (Wales) gøres alle publikationer offentligt tilgængelige på hjemmesiden med henblik på større rækkevidde og transparens. Offentlighed om resultater og processer muliggør, at evidensgrundlaget for rådgivningen kan eftertjekkes af forskningsmiljøer inden for og uden for universitetet. Rådgivningen består dog også i mere lukkede processer som workshops og rundborde diskussioner med politiske beslutningstagere.

I kontrast ser vi ved SPT i Finland et eksempel på et velfungerende rådgivningsformat, hvor forskere giver beslutningstagere evidensinformeret feedback på skriftlige udkast. Her er erfaringen, at **de lukkede og fortrolige rum værdsættes af begge parter og er afgørende for rådgivningsprocessen**. For beslutningstagere indebærer formatet ikke risiko for negativ offentlig opmærksomhed eller vanskelig afvejning af særinteresser, og de opfordrer direkte forskerne til at give ærlig og kritisk feedback. **Formatet kan tilmed være appellerende for forskere, som undgår at blande sig i politikudvikling og offentlige debatter grundet frygt for, eller tidligere erfaringer med, negativ opmærksomhed, som kan skade karrieren.**⁵⁰

Den uformelle netværksbaserede tilgang og Fellowship-model, som bruges af CSaP i Cambridge, er tilsvarende mere lukket. Rådgivningsstrategien forudsætter og fremmer gensidig forståelse og positiv indstilling fra både forsknings- og beslutningstagersiden. Her er den videnskabelige rådgivning af mere eksklusiv karakter og foregår via, som tager afsæt i beslutningstagerens spørgsmål, der ikke ligger offentligt tilgængelige. Der er dog transparens om, hvilke beslutningstagere som bliver optaget som policy fellows på universitetet. **Rådgivningsprocessen er centreret omkring relationsopbygning, og de individbaserede professionelle møder kan fremme en ligeværdig, afslappet og udforskende dialog.**

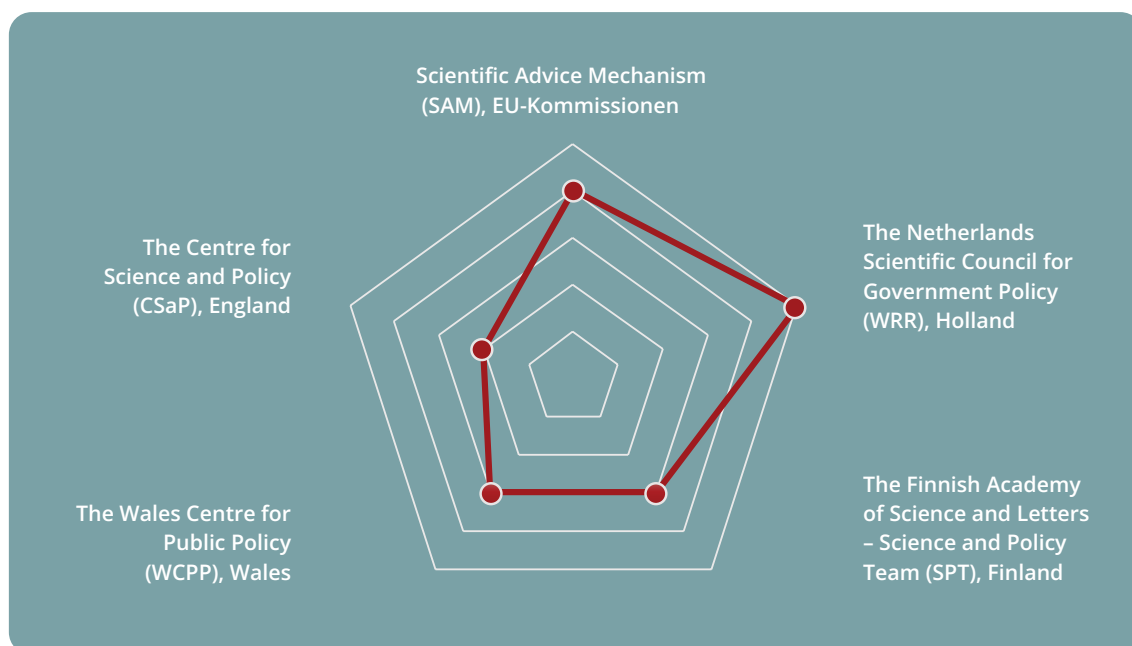
De fem cases viser, at der kan være fordele ved både åbne og lukkede videnskabelige rådgivningsmekanismer, hvilket taler for udviklingen af et rådgivningslandskab, som rummer begge tilgange.

Her er den politiske kontekst også af betydning. I et land som England med flere veludviklede formelle rådgivningsmekanismer kombineret med et behov for politisk styring kan mere lukkede og uformelle rådgivningsprocesser være vejen frem. I et mindre land som Wales med en ung politisk kultur, uden en historik med skandalesager, der har skabt berøringsangst blandt politikere, kan der være bedre forudsætninger for at implementere åbne rådgivningsprocesser. I et lille land som Wales kan netværksbaseret rådgivning tilmed være en oplagt vej til hurtig politisk indflydelse.

I sammenligning med Wales og England findes der i Danmark et mere komplekst politisk økosystem med flere formaliserede mekanismer for forskningsinformeret politikudvikling. Det gælder fx myndighedsbetjening gennem rammeaftaler og uafhængige sektorspecifikke råd. Samtidig er Danmark kendetegnet ved en uformel netværkskultur og ad hoc videnskabelig rådgivning. Især i forbindelse med strukturreformer benytter man i Danmark ofte kommissioner, som ofte besættes med personer fra en mindre kreds af eksperter.⁵¹

Modellen kan give indtryk af, at rådgivningsprocessen er politisk styret, og at overlevering af anbefalinger foregår i et fortroligt og lukket rum. Dog hører det til billedet, at kommissionsarbejdet i Danmark tit er suppleret af offentlige høringer, seminarer og pressemøder, hvor arbejdsprocessen åbnes for omverdenen. Den danske kontekst lægger også op til videreudvikling af uafhængige ekspertorganer som Klimarådet og Etisk Råd, hvor åbenhed og transparens er med til at fremme legitimitet og impact. Her kan den hollandske model inspirere til mere tværsektorielle rådgivningsorganer.

Nærhed til politikudvikling

I diskussionen om forskningsinformeret politikudvikling taler man om at balancere nærhed til politiske beslutninger og interesser med uvildig rådgivning i armslængde. Flere studier peger på, at nærhed til politiske interessenter kan fremme den politiske relevans i rådgivningsprocesser, men at dette kan være på bekostning af uafhængigheden. Denne forståelse ses blandt andet i Marc Saners typologi for videnskabsrådgivning, som sonderer mellem rådgivning indlejret i det politiske maskinrum og rådgivning, som er fysisk og organisatorisk adskilt herfra.⁵² De fem internationale cases giver forskellige eksempler på strategier til at balancere nærhed og uafhængighed, således at det ene hensyn ikke nødvendigvis udelukker det andet.

Ud af de fem cases er WRR i Holland den mekanisme med størst organisatorisk nærhed til det politiske system. Mekanismen er integreret i centraladministrationen med fysisk placering i statsministeriet, som finansierer rådgivningsarbejdet. Mekanismen har over flere årtier opbygget en høj grad af troværdighed og integritet som videnskabeligt rådgivningsorgan blandt beslutningstagere og oplever i dag mange forespørgsler fra både regering og parlament. Der er etableret en rådgivningskultur med løbende møder mellem rådets forperson og regeringens ministre, hvilket understøtter, at mekanismen holdes ajour med de politiske dagsordener. **Den hollandske model beror samtidig på et juridisk fundament, som sikrer uafhængighed i rådgivningen.** Mekanismen har fuldt mandat til at definere sit arbejdsprogram. Sekretariatets medarbejdere er kun forpligtede på at understøtte rådet, selvom de er ansat i statsministeriet. Over det sidste årti har mekanismen aktivt opdyrket en tættere kontaktflade til de politiske beslutningstagere; blandt andet som reaktion på en af de femårige impact-evalueringer af rådgivningsarbejdet, som opfordrede til dette og vurderede, at det ikke ville udfordre uafhængigheden.

Sekretariatet i den europæiske rådgivningsmekanisme SAM er organisatorisk og administrativt forankret i EU-Kommissionen. Afstanden til politikudvikling er dog i praksis større for SAM end for WRR grundet en række faktorer. For det første er SAM's sekretariat placeret i Generaldirektoratet for Forskning og Innovation med tilknytning til forskningspolitiske dagsordener og organisatorisk afstand til de missionsdrevne politiske fokusområder, som mekanismen søger at yde rådgivning til. Denne placering kan skabe intern uklarhed om rådgivningsmekanismens rolle i organisationen.

For det andet betyder udviklingen i medarbejderstaben – fra erfarne embedsfolk og tidligere rådgivere til yngre ansatte med forskeruddannelser – at der er mindre forståelse for, og færre kontaktflader til, politikudviklingen i SAM end i andre mekanismer. For det tredje opererer Rådet og SAPEA med større afstand til EU-institutionerne.

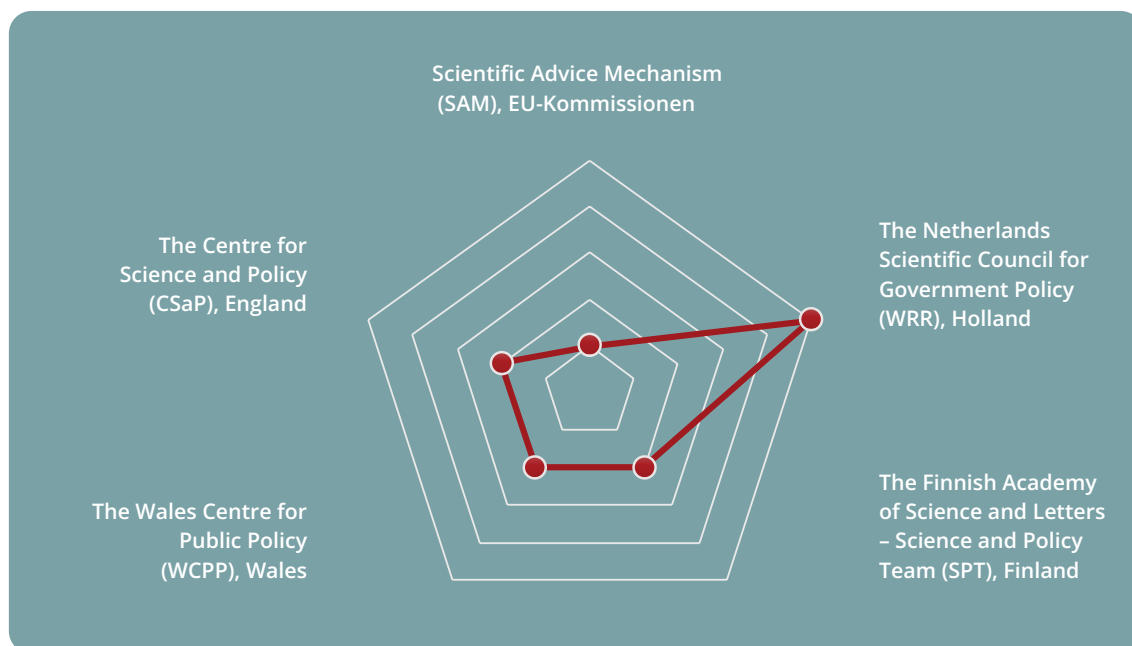
Tredelingen og den formaliserede arbejdsdeling er dog med til at sikre uafhængighed i rådgivningsprocessen. Rådsmedlemmerne er fysisk og organisatorisk distanceret fra det politiske centrum i kraft af deres ansættelse ved europæiske universiteter. Tilsvarende gør SAPEA brug af eksterne universitetsforskere, men er samtidig finansieret af Horizon Europe og skal søge sine egne midler løbende, hvilket kan skabe afhængigheds- og interessere relationer. Til gengæld er der **få kontaktflader mellem SAPEA og Kommissionen i selve rådgivningsprocessen**, hvilket er med til at sikre, at politiske forespørgsler ikke dikteres af de videnskabelige eksperter, og at Kommissionen ikke blander sig i arbejdet med evidensrapporterne. I SAM spiller sekretariatet en afgørende rolle for at sikre den politiske relevans i rådgivningen, men enhedens uafhængighed er ikke sikret (ved lov) på samme vis som i Holland.

Til forskel fra WRR og SAM er SPT i Finland ikke organisatorisk forankret i det politiske system. Til gengæld var opstarten af det strategiske arbejde med forskningsinformeret politikudvikling statsfinansieret grundet en politisk interesse i kapacitetsopbygning og fremtidssikring, og akademiet er fysisk placeret i det politiske centrum – med statsministeriet som nabo. Som videnskabeligt akademi har enheden en høj grad af troværdighed blandt forskere, men **eftersom enheden ikke har et formelt politisk mandat til at yde rådgivning, som vi ser det hos WRR og SAM, har medarbejderne set sig nødsaget til at anlægge en mere proaktiv tilgang til at opbygge samarbejdsrelationer og netværk blandt politiske beslutningstagere.**

Hvad angår de to universitetscentre, WCPP og CSaP, er de placeret med både organisatorisk og fysisk afstand til politikudviklingen. På trods af universitetsforankringen har WCPP en særligt tæt tilknytning til det politiske system grundet centerets etablering og finansiering som regeringens videnskabelige rådgivningsorgan. Denne særlige konstruktion har krævet **kompetencer til at navigere mellem regeringens og universitetets interesser, hvilket afspejles i de ansattes professionelle erfaring fra både forskning og politikudvikling.** Centerets ledelse og medarbejdere har undertiden måtte forholde sig til kritik, skepsis og forventninger fra forskellige fronter. Fx er centeret blevet mødt af bekymringer i regeringen for, om centerets rådgivning påvirkes af universitetets interne forandrings- og ledelsesprocesser. Samtidig har embedsværket været bekymret for centerets privilegerede ministerkontakt. Oppositionen har kritiseret centeret for at være 'regeringens tænketank', og nogle universitetsansatte har haft urealistiske forventninger om privilegeret adgang til centerets økonomiske midler.

For eksempel er CSaP på University of Cambridge fysisk og organisatorisk adskilt fra politikudviklingen og har ikke et formelt politisk mandat til at yde videnskabelig rådgivning. Centeret modtager imidlertid **indirekte finansiering fra politiske institutioner**, som betaler for, at medarbejdere kan blive policy fellows. Hvis vi udvider forståelsen for nærhed til også at inkludere relationel nærhed, kan man argumentere for, at CSaP er det initiativ, som **muliggør de tætteste forbindelser mellem forskere og beslutningstagere i form af individbaserede kontaktflader, som mindsker den oplevede distance til den anden part.**

Uopfordret rådgivning

Forskningsinformeret politikudvikling ansues ofte som en spørg-og-svar-proces, hvor beslutningstagere stiller spørgsmål og forskere kommer med svar. Det kan foregå i en lineær eller en mere cyklisk og/eller interaktiv udvekslingsproces. I Danmark har fx GTS-institutterne mandat til at yde uopfordret videnskabelig rådgivning, men vi ser også uopfordret rådgivning fra tænketanke, interesseorganisationer og forskningsfonde, som søger at påvirke den politiske dagsorden, dog uden nødvendigvis at være forskningsbaseret.⁵³

Flertallet af de internationale cases, som er undersøgt i nærværende kortlægning, er behovsdrevne i den forstand, at rådgivningen primært foregår med afsæt i opdrag fra politiske beslutningstagere. Her er den europæiske SAM et eksempel på en mekanisme, som stort set udelukkende igangsætter en rådgivningsproces med afsæt i en formel forespørgsel fra en eller flere kommissærer. I teorien kan SAPEA foreslå forespørgsler, men i praksis er det ikke noget, mekanismens medarbejdere har gode erfaringer med, og den endelige beslutning om at igangsætte en rådgivningsproces tages altid i Generaldirektoratet for Forskning og Innovation. Her er det imidlertid vigtigt at pointere **sekretariatets afgørende rolle i forhold til løbende behovsafdækning og at generere politiske forespørgsler.**

Hos WCPP i Wales er det en del af den udadvendte kommunikationsstrategi, at rådgivning er behovsrevet, og **centeret har siden sin etablering primært haft fokus på at respondere på regeringens forespørgsler**, om end der også bruges ressourcer på at tilpasse forespørgsler til rådgivningssituationen, og responsen kan have mere kritisk og udfordrende karakter. I arbejdet med at fremme evidensinformeret politikudvikling på regionalt og lokalt plan indtager centeret en mere aktiv rolle i forhold til at initiere rådgivningsprocesser og samarbejdsprojekter.

Rådgivningsprocesser som science sparring i det finske videnskabsakademi tager afsæt i embedsfolks opdrag i form af skriftlige udkast til politikudvikling, som de søger forskernes kritiske sparring på. Enhedens tilgang og metoder **afviger imidlertid fra en klassisk spørgsmål-og-svar-proces, idet der lægges vægt på hypotesetestning og tematisk rammesætning** frem for beslutningstageres formulering af en række spørgsmål, som de søger evidensinformeret svar på.

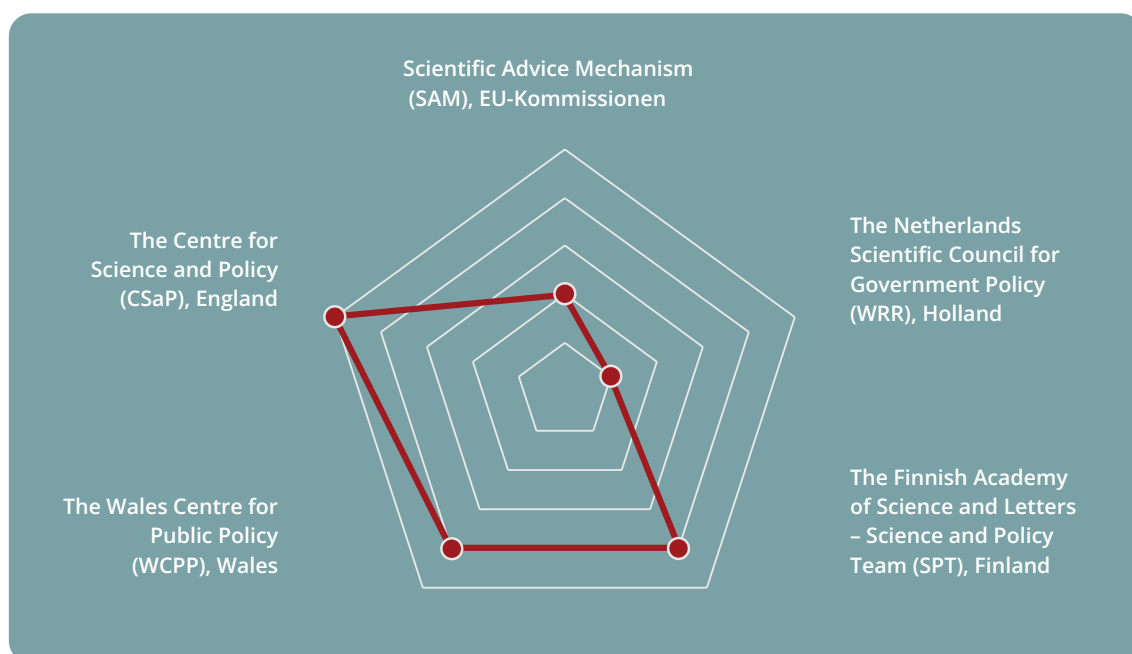
Policy Fellowship-programmet og netværkstilgangen hos CSaP er behovsrevet, idet der tages afsæt i individuelle beslutningstageres formulerede spørgsmål eller forespørgsler om specifik ekspertviden. Den mere uformelle

rådgivningssituation med 1:1-samtaler eller netværksarrangementer muliggør imidlertid, at udvekslingen kan gå i uforudsete retninger, hvor rådgivningen også får mere uopfordret karakter.

Til forskel fra de fire andre cases har WRR i Holland et **formelt politisk mandat til at yde uopfordret rådgivning**. I udvælgelsen af strategiske temaer er der lydhørhed over for politiske interesser, men den endelige beslutning ligger hos det videnskabelige råd, som arbejder tæt sammen med sekretariatet. Mekanismen kan modtage forespørgsler fra både parlament og regering og orienterer sig løbende i samfundstendenser. Som sekretariatschefen i WRR selv påpeger, har politikere ikke altid de langsigtede briller på eller den nødvendige faglige viden til at vurdere, hvilke strategiske temaer der er brug for langsigtet rådgivning om.⁵⁴ Ved at yde strategisk uopfordret rådgivning kan WRR påvirke den politiske dagsorden og være med til at sætte fokus på tværgående problemstillinger, som vil få mærkbare konsekvenser i fremtiden, og som kræver en politisk forebyggende indsats nu og her.

Som medarbejdere i WRR har pointeret, kan der dog også være mere pragmatiske grunde til, at mekanismen vælger at dykke ned i et givent strategisk tema; såsom en særlig videnskabelig ekspertise i rådgivningsgruppen.

Agilitet og hastighed

Diskussionen om forskningsinformeret rådgivning kom for alvor på den danske politiske dagsorden i kølvandet på covid-19-pandemien, hvor der blev brug for akut mobilisering af evidens og forskningsviden til politisk krisehåndtering. I de efterfølgende år er det blandt andet blevet diskuteret, **hvordan vi kan skabe et solidt og tværsektorielt videnskabeligt beredskab, som hurtigt kan mobiliseres i krisesituationer**.⁵⁵ Når det kommer til dagligdagens politikudvikling, fremhæves det ofte som en barriere for forskningsinddragelse, at det kræver tid og ressourcer at oversætte forskningsinput til politiske beslutninger, og at forskerne ikke selv er klædt på til denne opgave. Politikudvikling foregår desuden i et hurtigt tempo med en stor grad af omskiftelighed, mens forskning produceres over flere år. **Her kan strategier til hurtigere vidensmobilisering være syntetisering af eksisterende evidens eller inddragelse af forskerne selv og herved den ekspertviden, som de er kilder til.**

Science sparring af SPT er en rådgivningsmetode, som muliggør hurtigere mobilisering af forskningsviden i politikudvikling. Ved at facilitere dialogsessioner, som tager afsæt i konkrete skriftlige udkast fra embedsapparatet og inddragelse af en tværfaglig gruppe af forskere med relevant ekspertise, muliggør enhedens brobyggere, at

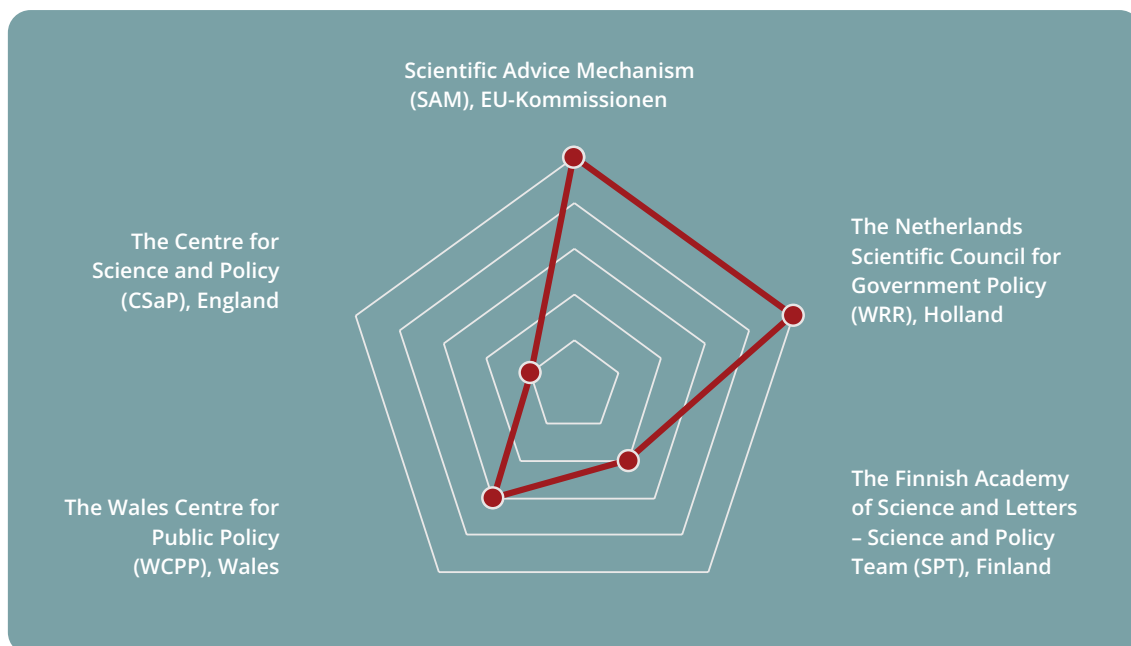

forskningsindsigter kan få direkte indflydelse på politiske udspil, som endnu er under udarbejdelse. Ved SPT arbejder man på at udvikle AI-modeller til effektiv løbende syntetisering af evidensgrundlag, som kan spille ind i politikudvikling. En af udfordringerne med videnssynteserapporter er nemlig, at de hurtigt forældes og tager lang tid at opdatere. Rådgivningsmekanismen WCPP i Wales kan ligeledes respondere forholdsvist hurtigt på beslutningstageres forespørgsler, da valget af rådgivningsmetode varieres efter behov. Centeret syntetiserer forskningsviden, som publiceres i både evidensrapporter og kortere policy briefs, men tilbyder også mødesteder mellem forskere og beslutningstagere i form af workshops og rundbordsmøder.

Netværkstilgangen hos CSaP muliggør, at beslutningstagere hurtigt kan få adgang til den rette forskningsekspertise, når behovet opstår – herunder i akutte krisesituationer. Dette beror på teorien om, at der i et velkurateret netværk kun er få skridt fra et givent medlem til et andet, og at netværket til dels er selvkørende. I Fellowship-programmets 1:1-møder etableres der ofte en **tillid og gensidig forståelse, som kan vise sig afgørende i en travl politisk hverdag eller krisesituation, hvor beslutningstagere har behov for hurtigt at kunne rådføre sig med eksperter i form af et kort telefonopkald, som ikke kræver planlægning og facilitering af eksterne brobyggere**. Hvor CSaP således i princippet kan levere input til kriseberedskab ved at indhente og mobilisere perspektiver fra uvidelige vidensmiljøer, er det vurderingen, at regeringen i sådanne kriser trækker på andre mekanismer i økosystemet for rådgivning, herunder den britiske model for Chief Scientific Advisers.

De mere strategiske og formaliserede rådgivningsmekanismer i EU (SAM) og Holland (WRR) er mindre velegnede til at yde hurtigarbejdende rådgivning. I SAM tager rådgivningsprocessen ofte et par år fra den indledende behovsafdækning til offentliggørelse og mobilisering af evidensrapport og videnskabelig vurdering. Mekanismen har dog mulighed for at respondere på politiske forespørgsler med en til tre måneders tidsfrister. Her erstatter høringer og ekspertmøder den systematiske og skriftlige rådgivning. Hos WRR i Holland tager det tilsvarende et par år for en arbejdsgruppe at behandle et givent tema, og mekanismen siger nej til politiske forespørgsler, som ikke har langsigtet og tværsektoriel karakter. Til gengæld er mekanismen etableret centralt i økosystemet for videnskabelig rådgivning i Holland, hvilket muliggør, at **medarbejdere kan sende forespørgsler videre i systemet og agere brobyggere til andre aktører, som egner sig til at rådgive i akutte og sektorspecifikke tilfælde**. Eftersom den endelige rådgivningsrapport til regeringen først ligger klar efter nogle års arbejde, har WRR også strategier for at fremme impact undervejs i processen, blandt andet ved løbende at formidle indsigter gennem fx arbejdspapirer og seminarer.

Faglighed og kvalitetssikring

Et klassisk dilemma i forskningsinformeret politikudvikling omhandler afvejningen mellem hurtighed og kvalitet. Her er der en generel forståelse for, at det kræver tid at kvalitetssikre videnskabelig viden, og at hurtighed i visse tilfælde risikerer at kompromittere kvaliteten. Det er ikke ualmindeligt at rådgivningsprocesser kræver indledende forventningsafstemning og rammesætning, hvor beslutningstagere og rådgiver skal enes om den rette balance mellem tempo og kvalitet.

Den europæiske rådgivningsmekanisme SAM lever op til **de højeste videnskabelige kvalitetsstandarder med evidensrapporter, der gennemgår dobbeltblind fagfællebedømmelse, transparente arbejdsprocesser samt faste procedurer for udpegning af eksperter og håndtering af interessekonflikter**. Selvom der i reglen er afsat ni måneder til rådgivningsarbejdet, der består i at udforme de to skriftlige rådgivningsprodukter (evidence review report og scientific opinion), er indledende forhandlinger om tidsrammen en del af den indledende 'scoping'-fase. Her er sekretariatet opmærksom på afvejningen mellem hurtighed og kvalitet.⁵⁶

Et konkret eksempel på en sådan afvejning var arbejdet med at rådgive om forbedring af kræftscreeningsmetoder i 2022. Her anmodede Kommissionen om rådgivningsprodukter inden for en tidsfrist på blot fem måneder frem for de sædvanlige ni måneder. SAPEA endte med at acceptere anmodningen om at producere en evidensrapport ved at tilpasse arbejdsprocessen inden for rammerne af de påkrævede kvalitetsstandarder. I praksis betød det en mindre arbejdsgruppe, dataindsamling gennem tre effektive ekspertworkshops og tre afgrænsede litteraturstudier.⁵⁷

Rådgivningen i WRR (Holland) er ligeledes kendetegnet ved en længerevarende og grundigere proces, hvor en mindre arbejdsgruppe af råds- og sekretariatsmedlemmer arbejder dybdegående med et strategisk tværsektorielt tema. Arbejdet med rådgivningsrapporterne involverer diskussioner med eksperter, og publikationerne undergår fagfællebedømmelse.

Hvad angår de resterende cases, er forankringen i institutioner med solide videnskabelige traditioner ikke en garanti for kvalitetssikring, men et pejlemærke i denne sammenhæng. Flere publikationer fra WCPP i Cardiff gennemgår fagfællebedømmelse og gøres offentligt tilgængelige til potentielt kritisk gennemsyn i forskningskredse. Herudover understøtter strategisk finansiering fra universitet, at centeret kan publicere metastudier om evidensinformeret politikudvikling i anerkendte internationale tidsskrifter, hvilket fremmer selvrefleksive processer på højt (meta-) fagligt niveau.

SPT i Finland er placeret i et af de nationale videnskabsakademier, som har en over 100 år lang tradition for at fremme videnskab i samfundet, og tilbyder medlemskab til forskere på baggrund af videnskabelige kvalifikationer og faglig status. I det politiske rådgivningsarbejde er der fokus på at sikre relevans og tilgængelighed for beslutningstagere, men **kvalitetssikring ses i arbejdet med kuratering af de rette eksperter i interaktive dialogsessioner og inddragelse af ekspertvalidering i udviklingen af AI-modeller til videnssyntese.**

Hos CSaP kan man pege på **mere indirekte kvalitetssikring** i kraft af centerets placering på University of Cambridge, som tiltrækker verdens førende forskere, hvilket også er et trækplaster for politiske beslutningstagere. Centerets kvalitetssikring består i matchmaking med de rette eksperter, men herudover er det overladt til den enkelte forsker at sikre kvalitet i de mere uformelle rådgivningssituationer. Det er i denne sammenhæng vigtigt at understrege, at kvalitetskrav og -kriterier varierer med rådgivningsformatet. Hvis rådgivningen har karakter af rapporter og evidenssynteser, er det vigtigt, at den tilvejebragte ekspertviden fremlægges på en åben måde, der kan efterprøves og testes. Hvis rådgivningen trækker på personlige erfaringer, ekspertise eller foreløbige resultater eller er omgærdet af videnskabelige usikkerheder (som fx i krisesituationer), er der andre krav til kvaliteten. I sidste instans kræver enhver form for videnskabsrådgivning, at den anvendte videnskabelige viden er indsamlet på et systematisk grundlag, og at dens repræsentanter løbende er underlagt fagfælle vurdering.

Afsluttende diskussionspunkter

Strategisk fremsyn og systemisk beredskab

I den internationale diskussion om forskningsinformeret politikudvikling indgår en række virkemidler og instrumenter, der ikke er dækket i denne kortlægnings fem cases. Et af de virkemidler er strategisk fremsyn, som er en metode til at opbygge systematisk viden om fremtidige politiske scenarier og teknologiske tendenser, ofte under inddragelse af forskningsviden på området. **Både i Danmark og i Europa er der en stigende politisk erkendelse af, at fremtidige teknologiske, kulturelle og økonomiske tendenser kan få afgørende betydning for samfundet.** Det gælder ikke mindst den aktuelle sikkerhedspolitiske virkelighed.

For at komme udviklingen i møde og opbygge beredskab arbejder ministerier og styrelser i udlandet med at udarbejde systematiske fremsynsscenarier. Det gælder fx institutioner som EU-Kommissionen, Nato, Det Internationale Energiagentur, OECD og FN. Ofte tilrettelægges fremsynsaktiviteter i samarbejde med vidensinstitutioner: Fraunhofer-systemet i Tyskland, RAND i USA og England, Joint Research Center (JRC) i EU-Kommissionen, European Defence Agency, men også Futures Research Centre (FFRC) i Finland. I kortlægningens cases er de instrumenter, der kommer tættest på sådanne fremsynsaktiviteter WRR og SAM, idet disse mekanismer yder langsigtet og strategisk rådgivning, der er med til at skabe grundlag for fremtidige beslutninger. Efter alt at dømmes vil også AI-teknologi i fremtiden kunne bruges til ”horizon scanning” og trendanalyse.⁵⁸

Det centrale for fremsynsaktiviteter er **koordineringen mellem politiske behov og formidling af viden om fremtidige tendenser i det politiske system.** Internationale erfaringer peger på, at det er afgørende at have dybt kendskab til de politiske processer og den politiske kultur, som man skal formidle viden til, ligesom erfaringer peger på, at fremsynsaktiviteter er bedst at placere inden for regeringens rammer og organiseres bedst gennem et samarbejde mellem embedsværket og eksterne vidensmiljøer. Lande som Finland, USA og Tyskland har store økosystemer af rådgivende eksperter og embedspersoner, der cirkulerer mellem forskningsinstitutioner, virksomheder, tænketanke, offentlige myndigheder m.m. **Denne mobilitet i medarbejderstaben er med til at skabe formel og uformel vidensudveksling og vedligeholder netværk, der fremmer institutionelt samarbejde og vidensmobilisering.**⁵⁹

Brugen af grænseobjekter

I diskussionen om metoder til at fremme forskningsinformeret politikudvikling har der været fokus på udviklingen af ’grænseobjekter’ (boundary objects), som er produkter eller formater, der opstår i grænsefladen mellem viden og politik. ’Grænseobjekt’ bruges som betegnelse for et håndgribeligt fysisk dokument, der bygger bro mellem ellers opdelte miljøer, fx mellem forskning og politikudvikling. Et grænseobjekt kan også være en fælles database,

et datasæt eller indikatorer til monitorering og evaluering. Termen er blevet brugt til at diskutere de officielle lister over regeringens forskningsinteresser i Storbritannien (ARI – Areas of Research Interests), herunder hvordan og hvornår disse lister danner afsæt for samarbejde mellem politikere og embedsværk på den ene side og forskningsmiljøer på den anden side.⁶⁰

I kortlægningen har vi identificeret tre eksempler på grænseobjekter, der er afgørende for rådgivningsprocessen: embedsværkets skriftlige policy-udkast i den finske science sparring, Kommissionens policy-opdrag (scoping paper) i den europæiske rådgivningsmekanisme SAM og og individuelle spørgerammer for 1:1 møder i CSaP. Medarbejderne i finske SPT taler selv om de skriftlige policy-udkast som grænseobjekter, der fokuserer på dialogprocesser og sikrer, at forskerne leverer brugbar rådgivning i forhold til beslutningstageres aktuelle behov. Samtidig er de med til at **tydeliggøre rolle- og ansvarsfordelingen**. Embedspersonerne er *problemejere* med beslutningsmyndighed, mens forskerne er *bidragsydere til problemløsning* med henblik på at give evidensbaseret feedback. I EU er grænseobjektet et offentligt policy-opdrag (scoping paper), der samskabes i en dialog mellem Kommissionen, sekretariatet og de enkelte rådgivere. Dette er på tilsvarende vis med til at **rammesætte rådgivningsprocessen og sikre policy-relevans**, men det giver også rådgiverne mulighed for at tilpasse de politiske forespørgsler til en meningsfuld videnskabelig rådgivningsopgave.⁶¹

Grænseobjekter kan således være et oplagt afsæt for videnskabelige rådgivningssituationer, som fremmer policy-relevans, tydeliggør rollefordeling og skaber øget gensidig forståelse mellem de involverede parter. Her er det imidlertid vigtigt at pointere, at **objekterne ikke agerer på magisk vis af sig selv, men afhænger af både institutionel forankring og kompetent understøttelse**.

Rådgivningens institutionalisering og integration

En anden central diskussion i den internationale litteratur og policy-debat har været forholdet mellem uformel og formel rådgivning – og i forlængelse heraf forholdet mellem netværksbaserede tilgange og institutionaliserede tilgange til videnskabsrådgivning. Som vi redegjorde for i det indledende afsnit, ”Forskningsinformeret politikudvikling i Danmark”, findes der i Danmark både en række formelle mekanismer (fx Klimarådet og den forskningsbaserede myndighedsbetjening) og uformelle former for videnskabsrådgivning (ekspertgrupper, høringer, arbejdsudvalg, råd, nævn samt brug af individuelle rådgivere i ministerier og styrelser).

Generelt er der i litteraturen og andre internationale kortlægninger enighed om, at **et velfungerende økosystem for videnskabelig rådgivning omfatter såvel institutionaliserede mekanismer som uformelle, netværksbaserede virkemidler**.⁶²

Institutionaliserede mekanismer som SAM og WRR har et tydeligt mandat. Det er velbeskrevet, hvordan de involverede forskere skal interagere med det politiske beslutningslag, samt hvilke produkter og leverancer der forventes, og hvilke kvalitetskriterier der anvendes. Over tid opbygger ansatte i de rådgivende institutioner samarbejdsrelationer, forståelse for den politiske proces og kompetencer til at interagere og levere viden og rådgivning i mange forskelligartede situationer. Det skaber en organisatorisk kultur for brug af forskning, hvor der kan trækkes på de rådgivende institutioner som en værdifuld ressource i det daglige politiske arbejde.

Andre eksempler på institutionaliseret rådgivning er de danske sektorforskningsinstitutioner, der omfatter Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø (NFA), Statens Serum Institut (SSI) og Danmarks Meteorologiske Institut (DMI) samt øvrige rådgivende institutioner under danske ministerier som Danmarks Statistik (DST), Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd (VIVE), Institut for Menneskerettigheder, De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland (GEUS), Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS) samt Forsvarsakademiet.⁶³ Styrken ved disse sektorspecifikke institutioner er, at de kan facilitere langsigtet vidensudveksling med ministerier og regering og indgår i forskelligartede beslutningsprocesser – både formelt og uformelt. Derved kan der opnås en mere smidig dialog mellem leverandører og rekvirenter af den videnskabelige rådgivning. **Svagheden ved de sektorspecifikke rådgivningsorganer er imidlertid, at tværsektorielle ”komplekse” problemer falder mellem ansvarsområder.**

Samtidig vidner eksemplerne fra WRR, SAM og SPT om, at **en centralt organiseret mekanisme på regeringsniveau kan være med til at sætte fokus på videnskabelig rådgivning som ressource og nødvendighed i politiske beslutningsprocesser**. Fx er WRR placeret under statsministeriet i Holland, ligesom det finske SPT har regelmæssige møder med statsministeriet i Helsinki. I EU-Kommissionen refererer SAM til kommissærernes kollegie, hvor både individuelle kommissærer og Kommissionens formand kan fremsætte behov for rådgivning. Det skaber synlighed og netværk og adgang til ressourcer på tværs af det politiske system. **I Danmark findes ikke en tilsvarende centralt placeret rådgivende enhed under Statsministeriet, hvilket indebærer, at strukturer, karriereveje, træningsforløb og finansiering er mere fragmenteret.**⁶⁴

IDFIR-rapporten ”Adgang til bedre videnskabelig rådgivning i Danmark” fra 2021 fremgår en række anbefalinger, som ligeledes understreger behovet for en øget institutionalisering og koordinering af den interne og eksterne forskningsbaserede rådgivning af politiske beslutningstagere. Således hedder det i rådets anbefalinger:

- Det anbefales, ”at regeringen med international inspiration fra fx Finland og Holland udvikler en **model for beslutningstageres (regeringen og Folketinget) behov for forskningsbaseret viden**, der langsigtet ruster Danmark til bedre beslutninger om forventede udfordringer og samfundskritiske hændelser. Det gælder også for særlige strukturer for at understøtte medlemmer af Folketinget i at få uvildig videnskabelig rådgivning.”
- Det anbefales, ”at der i regi af Uddannelses- og Forskningsministeriet **etableres et forum for videnskabelig rådgivning** med deltagelse af såvel udbydere af videnskabelig rådgivning (universiteter, forskningsinstitutioner, akademikere, råd og kommissioner) og rekvirenter af videnskabelig rådgivning (myndigheder og beslutningstagere). Forummet kan have til opgave at understøtte samarbejde på tværs af fagområder, sektorer og institutioner, understøtte tværfagligheden i alle faser af den videnskabelige rådgivning”.⁶⁵

Disse og andre indlæg i den igangværende debat i Danmark spiller sammen med fund og observationer i nærværende kortlægning. Vi håber, at kortlægningen vil være med til at kaste nyt lys på muligheder og instrumenter fra udlandet, som vil inspirere danske beslutningstagere til at gennemføre et eftersyn af det danske økosystem for videnskabelig rådgivning.

SLUTNOTER

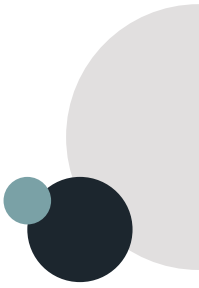
- ¹ Pedersen & Hvidtfeldt 2021.
- ² Pedersen & Hvidtfeldt 2021.
- ³ Pedersen 2023a, Pedersen 2023b, Oliver 2022, Strand 2022, Niestroy 2022.
- ⁴ Pedersen & Hvidtfeldt 2021, Pedersen & Gensby 2022.
- ⁵ ALLEA 2019 (s. 23).
- ⁶ Netværket består af ALLEA, EASAC, Euro-CASE, FEAM og YASAS.
- ⁷ SAPEA er finansieret af EU's rammeprogram for forsknings Horizon Europe for femårige perioder.
- ⁸ Forespørgsel fra Margrethe Vestager med afsluttet rådgivning d. 15. april 2024: SAM 2024
- ⁹ CSA-modellen er særligt kendt fra UK, Canada, New Zealand, Australien og USA.
- ¹⁰ Allegra 2024.
- ¹¹ Allegra 2024.
- ¹² SAM 2023.
- ¹³ SAPEA 2023.
- ¹⁴ SAM 2019.
- ¹⁵ [Plenary meetings – Scientific Advice Mechanism](#).
- ¹⁶ Allegra 2024 (s. 130).
- ¹⁷ Allegra 2024 (s. 152).
- ¹⁸ EC 2015.
- ¹⁹ Allegra 2024 (s. 139).
- ²⁰ SAM 2023.
- ²¹ Både rådsmedlemmer, arbejdsgruppens eksperter og evt. eksterne eksperter, som involveres undervejs, skal udfylde en interessedeclaration (declaration of interests, DOI), og i SAPEA udformes der yderligere en vurderingsrapport, som beskriver mulige risici ved at inddrage en given ekspert. I tilfælde af interessekonflikter kan videnskabelige eksperter udelukkes fra dele af rådgivningsprocessen.
- ²² Over de sidste 10 år har der været en kompetenceforskydning i sekretariatet fra en høj grad af ekspertise inden for politikudvikling med erfarne tidligere embedsfolk og videnskabelige rådgivere til en øget vægt på videnskabelige kompetencer med ansættelse af nyuddannede forskere.
- ²³ Allegra 2024 (s. 131).
- ²⁴ Mekanismen rådgiver herved både regering og parlament.
- ²⁵ SAPEA 2023.
- ²⁶ Den Hoed et al. 2009 (s. 70).
- ²⁷ Den Hoed et al. 2009 for den fulde historiske kontekst: [j.ctvdf00cm.6.pdf](#).
- ²⁸ SAPEA 2023.

-
- 29 Herunder sektorielle råd, ad hoc-rådgivningskomitéer, statslige råd, tænketanke, konsulenthuse, universiteter, videnskabelige akademier og offentlige forskningsinstitutioner.
- 30 SAPEA 2023.
- 31 Den Hoed et al. 2009 (s. 67)
- 32 Kuosmanen & Kärkkäinen 2025.
- 33 Kuosmanen & Kärkkäinen 2025.
- 34 Litteraturoversigter, interviews og spørgeskemaer, internationale cases mv.: SPT 2021
- 35 Metoden er blandt andet inspireret af 'red teaming', som bruges i test af cybersikkerhed.
- 36 SPT 2021.
- 37 SPT 2024.
- 38 WWN 2022.
- 39 Se blandt andet grundlægger Steve Martins præsentation af WCPP (introfilm) på hjemmesiden: [About | WCPP](#).
- 40 Denne tilgang ligner SAPEAs mandat i EU-Kommissionen til at diskutere handlemuligheder på baggrund af evidensgrundlaget. Til sammenligning har Rådet i SAM mandat til at komme med policy-anbefalinger.
- 41 Durrant et al. 2024, MacKillop & Downe 2023.
- 42 Siden 2022 har Dronning Marys Center været vært for det første Policy Fellowship-program i Danmark, som er inspireret af CSaP, men også adskiller sig herfra (fx ved at være betalingsfrit). Læs mere om programmet: <https://marycenter.ku.dk/policy-fellowship/>
- 43 Læs mere om de forskellige tilbud: [Professional Development – Networks of evidence and expertise for public policy](#).
- 44 Se en længere liste med spørgsmål fra tidligere policy fellows her: [Some Typical Fellows' Questions – Networks of evidence and expertise for public policy](#).
- 45 Rachels oplevelse er beskrevet som en ud af 12 cases fra tidligere policy fellows på centerets hjemmeside: CSaP 2024
- 46 [Continuing Fellowship – Networks of evidence and expertise for public policy](#).
- 47 [Policy Fellowship Alumni – Networks of evidence and expertise for public policy](#).
- 48 Tale på video via hjemmeside: [Two cultures: can policy makers and academic institutions ever work together effectively? - Networks of evidence and expertise for public policy](#). Kan også downloades som udskrift: [transcript-of-david-cleevely-lecture-11-june-2018.pdf](#)
- 49 Madsen 2013.
- 50 For mere info om denne tendens, se SAPEAs podcastafsnit om den stigende mængde af trusler rettet mod videnskabelige rådgivere siden covid-19: SAPEA 2022.
- 51 Madsen 2013.
- 52 Marc Saner argumenterer for, at rådgivningsmekanismer kan placeres på et kontinuum fra fuldt indlejrede (embedded) til helt isolerede (sequestered) fra det politiske system. Denne spatiale akse placerer han i en matrix med en tidslig akse, hvor den ene pol er en høj grad af interaktive processer og den anden pol er en høj grad af adskilte roller og arbejdsprocesser, jf. Saner 2016.
- 53 Pedersen & Hvidtfeldt 2021.

-
- ⁵⁴ SAPEA 2023
- ⁵⁵ DFIR 2021, Grønnegaard et al. 2021.
- ⁵⁶ Allegra 2024 (s. 134).
- ⁵⁷ SAPEA 2022 (s. 142-43).
- ⁵⁸ Tyler et al. 2023.
- ⁵⁹ Andersen 2024.
- ⁶⁰ Boaz & Oliver 2023. Det minder om den danske proces med FORSK2020 og FORSK2025, hvor Uddannelses- og Forskningsministeriet har kortlagt vidensbehov og forskningsemner blandt fagministerier.
- ⁶¹ Allegra 2024 (s. 186-87) drøfter EU's scoping paper som grænseobjekt.
- ⁶² EU-Kommissionen 2022, TSI Final Report 2025.
- ⁶³ Pedersen & Hvidtfeldt 2021.
- ⁶⁴ Pedersen 2024.
- ⁶⁵ DFIR 2021.

REFERENCER

- ALLEA (2019): Making sense of science for policy under conditions of complexity and uncertainty. Brussels.
- Allegra, A. (2024). The division of labour in the practice of scientific advice to policy in the European Union, Doctoral dissertation, University College London (UCL)
- Andersen, Dannemand Per (28. september 2024). "Statsministeriet burde få et kontor for strategisk frem-syn". Ugebladet Mandag Morgen.
- Boaz, A., & Oliver, K. (2023). How well do the UK government's 'areas of research interest' work as boundary objects to facilitate the use of research in policymaking?. *Policy & Politics*, 51(2), 314-333.
- Den Hoed, P., Keizer, A. G., Lentsch, J., & Weingart, P. (2009). The scientific council for government policy: Between science, policy and more. *Scientific Advice to Policy Making*, 67-82.
- DFIR, Danmarks Forsknings- og Innovationspolitiske Råd (2021): Adgang til bedre videnskabelig rådgivning i Danmark" (november 2021). Uddannelses- og Forskningsministeriet. København.
- CSaP, Centre for Science and Policy (2024). Case study 2024: Rachel Fisher Deputy Director for Land Use Policy, Defra. Cambridge University.
- Durrant, H., Havers, R., Downe, J., & Martin, S. (2024). Improving evidence use: a systematic scoping review of local models of knowledge mobilisation. *Evidence & Policy*, 20(3), 370-392.;
- EU-Kommissionen, SWD, Staff Working Document (2022). Supporting and connecting policymaking in the Member States with scientific research. SWD(2022) 346 final, 25 October, The Publications Office of the European Union, Brussels.
- EU-Kommissionen (2015). On setting up of the High Level Group of Scientific Advisors. The Publications Office of the European Union. Brussels
- Grønnegaard et al. (2021), Udredningen om hånd-teringen af covid-19 i foråret 2020, Folketinget. <https://www.ft.dk/-/media/sites/ft/pdf/publikationer/haandtering-af-covid19-foraar-2020.pdf>
- Kuosmanen, J. & Kärkkäinen, T. (2025). Science Sparring: An Emerging Science-for-Policy Interaction Model for Systemic Policy Issues, Finnish Academy of Science and Letters. Helsinki.
- MacKillop, E., & Downe, J. (2023). Knowledge brokering organisations: a new way of governing evidence. *Evidence & Policy*, 19(1), 22-41.
- Madsen, P.G.H. (2013). Udvalgte eksperter fylder i kommissioner. *Politiken*. 2. februar 2013. København.
- Niestroy, I. (2022). Constructing assessment indicator dashboards for evidence-informed policymaking: Insights from the perspective of public administration, institutions, and governance, Krieger, K., and Melchor, L. editor(s), Publications Office of the European Union, Luxembourg, doi:10.2760/8657, JRC130062.
- Oliver, K. (2022). Assessing national institutional capacity for evidence-informed policymaking: the role of a science-for-policy system, Krieger, K. and Melchor, L. editor(s), Publications Office of the European Union, Luxembourg, doi:10.2760/951556, JRC129898
- Pedersen Budtz D, Gensby U. (2022). Vidensmobilisering og vidensbrobygning: En oversigt over modeller og metoder. *Økonomi & Politik* 95 (2) 11-22
- Pedersen, D. B. (2023a). An evaluation framework for institutional capacity of science-for-policy ecosystems in EU Member States. Krieger, K. and Melchor, L. editor(s), Publications Office of the European Union, Luxembourg. doi:10.2760/609597

Pedersen, D. B. (2023b). Rethinking evaluation of science-for-policy ecosystems. EU Joint Research Centre, Knowledge4Policy Community. European Commission. Brussels.

Pedersen, D.B. (2024), Forskningsbaseret viden skal inddrages i politiske beslutningsprocesser. Men hvordan? Science Report, 19. december 2024. [forskningsbaseret-viden-skal-inddrages-i-politiske-beslutningsprocesser-men-hvordan/](#)

Pedersen, D.B. & Hvidtfeldt, R. (2021). The Danish eco-system of science to policy. Discussion paper. Danish Ministry of Higher Education & Science. Copenhagen.

SAM, Scientific Advice Mechanism (2019). From questions to answers. How the European Commission's Scientific Advice Mechanism produces scientific advice to support policy making. Brussels. European Commission.

SAM, Scientific Advice Mechanism (2024). Successful and timely uptake of artificial intelligence in science in the EU – Scientific Advice Mechanism. Brussels. European Commission.

SAM, Scientific Advice Mechanism (2023). Rules of Procedure Of the Group of Chief Scientific Advisors . Brussels. European Commission.

SAPEA, Science Advice for Policy by European Academies. (2022). Bianca Nogrady on abuse of science advisors. SAPEA Podcast. Berlin: SAPEA

SAPEA, Science Advice for Policy by European Academies. (2024). Frans Brom on strategic science advice in the Netherlands. SAPEA Podcast 8 May 2024. Berlin: SAPEA

SAPEA, Science Advice for Policy by European Academies. (2022). Improving cancer screening in the European Union. Berlin: SAPEA. <https://doi.org/10.26356/cancerscreening>

SAPEA, Science Advice for Policy by European Academies (2023). Quality assurance guidelines and Procedures on science advice for policy and society. Brussels

Saner, M. (2016). Temporal and spatial dimensions in the management of scientific advice to governments. Palgrave Communications, 2(1), 1-8.

Strand, R. (2022). Indicator dashboards in governance of evidence-informed policymaking: Thoughts on rationale and design criteria, Krieger, K., and Melchor, L. editor(s), Publications Office of the European Union, Luxembourg, doi:10.2760/328204, JRC129902

SPT, Science Policy Team Finland (2024). Researcher's Handbook. <https://acadsci.fi/en/academy-publications/tools-to-support-knowledge-brokers/researchers-handbook/>. Tilgået april 2025. Academy of Finland. Helsinki.

SPT, Science Policy Team Finland (2024). How-To Tools. <https://acadsci.fi/en/academy-publications/tools-to-support-knowledge-brokers/how-to-tools/>. Tilgået april 2025. Academy of Finland. Helsinki.

Tyler, C., Akerlof, K. L., Allegra, A., Arnold, Z., Canino, H., Doornenbal, M. , Pedersen, D.B. & Sutherland, W. J. (2023). AI tools as science policy advisers? The potential and the pitfalls. Nature, 622(7981), 27-30.

TSI Final Report, European Commission: Joint Research Centre, Keizer, A.-G., Almeida, M., Deligkouri, A., Gadzina-Kołodziejka, A. et al. (2025), Evidence-informed policymaking – A pathway to increasing trust in democratic institutions and boosting competitiveness, Publications Office of the European Union, <https://data.europa.eu/doi/10.2760/3905455>

WWN, What Works Network (2022). What Works Network: Membership Requirements. London.

OM FORFATTERNE

Photographer Mette Frandsen

MAJA EJRNÆS, PROGRAMLEDER

Maja er programleder for Analyse og Udvikling ved Dronning Marys Center på Københavns Universitet, og arbejder bredt med kapacitetsopbygning inden- og uden for universitetet med mhp. at styrke samfunds- og humanvidenskabernes impact i samfundet. Hun beskæftiger sig i særlig grad med forskningsinformeret politikudvikling, international vidensdeling og spørgsmål om, hvordan vi kan værdisætte velfærdsgoder som kunst, biodiversitet og omsorg. Maja har en baggrund som antropolog med speciale i praksisbaseret forskning.

DAVID BUDTZ PEDERSEN, PROFESSOR

David er professor ved Institut for Kommunikation og Psykologi ved Det Humanistiske og Samfundsvidenskabelige Fakultet på Aalborg Universitet. Han er forskningsleder for Humanomics Research Centre i København og er derudover medlem af Norges Forskningsråd og ekspertrådgiver til Europa Kommissionen inden for forskning, teknologi og innovation. David har i en årrække beskæftiget sig med og skrevet om forskningsinformeret politikudvikling og udviklet metoder til vidensudveksling og vidensmobilisering, som i dag anvendes af universiteter, fonde og regeringer i Europa.

KØBENHAVNS UNIVERSITET
DRONNING MARYS CENTER
VIDEN. PARTNERSKABER. FORANDRING.